ANTONII
MASSAE GALLESII.
DE ANNATIS SERMO.

Nunc primum in lucem editus.

Romæ apud Antonium Bladum impreſſorem Cameralem . M D LXIIII.

Bibliothecę Conventus Capuccinorum Riani

DOCTISSIMO ET HVMANISS. uiro Antonio Maſſæ Galleſio, iuris Ciuilis apprime docto, Antonius Bladus Aſulanus S. P. D.

CVM omnes artes, eæ quidem, quæ ſunt homine libero dignæ, hoc habent, ut erga eos, qui ipſis in artibus cum laude uerſantur, amorem quemdam concilient: tum uero præcipuum hoc eſſe uidetur litterarum munus; eoque magis, ſi moribus, & probitate ſcientia commendatur. porro cum hæc ipſa, quæ a libris, & ſtudio petitur, multiplex admodum cognitio ſit (eſt enim multis diſtincta partibus, multasque tamquam in claſſes diſpertita) in uniuerſa tamen litterarum doctrina elucet in primis ea, quæ iuris ciuilis ſcientia dicitur: quam coluere ueteres illi parentes noſtri, ueræ pietatis cultores, quibus erant in amore Dei, *& in optimis cogitationibus, ac factis omnia conſtituta.* Hanc *tu pæne diuinam uirtutem, doctiſſime* Galleſi, *natura impulſus, amaſti ſemper mirifice, & quod uolebas, es aſſecutus, ut ſcilicet nemo tibi in agendis cauſis præſtaret, nemoque te in hac omnium difficillima, eademq; pulcherrima ſcientia doctior eſſet: Cum autem mihi ab ineunte ætate nihil antiquius fuerit, quam ut quoquo modo poſſem litterarũ ſtudioſos iuuarem, nunq;*

tua præclara opuſcula ab ijsdem uehementer laudari audirem, & inter ea, quod de Annatis inſcribitur: (in eo enim libello, non tam ex iuris ciuilis, quam ex ſacris antiquorum Patrum libris accurate contexto, te ipſum facis approbare eam partem, quæ ad Eccleſiæ dignitatem non minimum ſpectat) maximopere elaboraui, ut eius exemplum ad me afferretur. nec tamen, mihi crede, multum operæ conſumpſi; omnes enim boni, bonarumque litterarum cupidi tua ſcripta auide appetunt, nec ullam occaſionem ea legendi, uel cum maximo ſui labore, prætermittunt: tanta apud eos eſt tuæ doctrinæ æſtimatio. Ad manus igitur meas cum peruenerit, cumque eum prælis meis imprimere, in lucemque emittere fixum in animo meo eſſet, uetusque conſuetudo ſit, omnes libros alicui inſcribere, qui eius ſuſcipiat tutelam, nemo mihi, cum paulo attentius conſideraſſem, te ipſo dignior occurrit: quippe qui cum ipſum tuum librum a maleuolorum obtrectationibus, ſi tamen erit umquam, qui tua ſcripta improbare audeat, quã quiſquam, commodius defenſurus eſſes. Hunc igitur tuum tam præclarum libellum, doctiſſime, & humaniſsime Galleſi, mea diligentia proferri ne dedigneris, meque, qui eximias tuas uirtutes ſemper in omni ſermone ad cælum ſuſtuli, ea humanitate, qua alios tibi deuincire ſolitus es, complectere, complexumq; ſemper retine. Vale.

SVMMA EORVM, QVAE CONTI-nentur in Sermone Antonij Maſſæ, de Annatis.

In prima parte, quæ dat cognitionem rei de qua agitur, hæc inſunt.

1 Partitio totius tractatus in partes tres. pag. 1
2 Species Annatarum duæ. pag. 2
3 Commune, & minuta ſeruitia; nec non Annata propiè dicta, quid ſint. pag. 1
4 Quæ ſingularum ſpecierum fuerit origo, & quæ ſit earum qualitas. pag. 2
5 Quod prædictorum ignoratio, errare fecit ferè omnes, qui pro Annatis, & qui contra eas, à tempore Conſtantienſis Concilii citrà ſcripſerunt. pag. 3
6 Diuerſa exactionum genera, quæ antiquitus Romani Pontifices facere conſueuerunt, ex fructibus Eccleſiaſticorum totius orbis beneficiorum. pag. 4
7 Decretum Caroli vi. Regis Francorum, contra exactiones Benedicti xiii. pag. 4
8 Decretum Gregorii xii, reducens commune & minuta ſeruitia, & Annatas locorum, quæ tunc erant Regni Franciæ, ad medietatem quantitatis debitæ; vnde originem habuit nomen Patriæ reductæ. pag. 5
9 Conſtitutio Bonifacii ix, ſuper inſtitutione dimidiæ Annatæ. pag. 7
10 Quod dicta dimidia Bonifaciana, ſucceſſit in locum eius Annatæ, quam integram antea Pōtifices ad tempus certum reſeruare ſibi ſolebant. pag. 8

Secunda pars in qua tractatur Annatarum iuſtitia habet hæc capita.

11 Argumenta eorum, qui ſcripſerunt contra Annatas. pag. 10
12 Argumentatio Ioannis Gerſonis. pag. 10
13 Decretũ Cõcilii Baſilienſis cõtra Annatas. p. 11
14 Argumentatio Coſmæ cõmentatoris pragmaticæ ſanctionis Franciæ. pag. 11
15 Quorundam Nicolai Clamengii, & aliorum innominatorum friuola argumenta. pag. 14
16 Initium confirmationis iuſtitiæ, communium, & minutorum ſeruitiorum. pag. 15
17 Declarantur ſupradicta vocabula exactionum, quæ antiquitus Romani Pontifices facere ſolebant ex fructibus beneficiorum. pag. 15
18 Argumentum primum pro Annatis, ex antiquitate. pag. 17
19 Secundum, ex auctoritate Concilii Vienenſis, & Io. Andreæ; quòdque illius uerba falſò deprauauit commentator pragmaticæ. pag. 18
20 Tertium, ex auctoritate Concilii Conſtantienſis. pag. 19
21 Quartum ex communi omnium nationum obſeruantia. pag. 21
22 Eadem argumenta replicantur pro dimidia Annata Bonifaciana. pag. 21
23 Initium confutationis argumentorum quæ ſuperius facta ſunt contra Annatas. Et primo contra dicta Ioannis Gerſonis: vbi oſtẽditur quòd ille deceptus fuit in facto, credens hũiuſmodi ſolutiones fieri pro precio prouiſionum apoſtolicarum, quod demonſtratur eſſe falſum. atq; ex illo, & aliis dicti Gerſonis locis, oſtenditur

eius auctoritatem eſſe pro Annatis. pag. 22
24 Contra decretum Concilii Baſilienſis: vbi etiã dicitur de concordatis Germaniæ ſuper Annatis: Et de denario S. Petri, ultra commune & minuta ſeruitia, ſedi Apoſtolicæ vſque ad noſtra tempora, in Regno Angliæ ſolui ſolito. pag. 27
25 Verba ex oratione Petri Epiſcopi Brixinenſis, contra dictum decretum Baſilieſe, nomine Põtificis Eugenii, corâm Henrico vi. Angliæ Rege habita. pag. 30
26 Contra gloſſatorem pragmaticæ ſanctionis, & ab illo facta, ſuperius relata, arguméta. pag. 35
27 De prædicta pragmatica Franciæ ſanctione, & illius confutatione. pag. 41
28 De Decimis, quas Principes ſeculares à ſeipſis, vel prætextu cõceſſionis Pontificiæ, in ſuos vſus exigunt: et circa id, uerba Alberici Roſati contra dictorum ſecularium Principum auaritiã; & de malo exitu, quem ſolẽt habere geſta principum eorundem. pag. 41
29 De concordatis inter Leonem Papam X. & Frãciſcum Regem illorumquè aduerſus Duareni Iureconſulti obiectum, defenſio. pag. 44
30 Contra dictam Franciæ pragmaticam, uerba ex oratione dicti Petri Epiſcopi Brixinenſis, nomine dicti Papæ Eugenii, coram Carolo vii Rege Franciæ habita. pag. 45
31 Contra eandem pragmaticam, Heliæ Turonen. Archiepiſcopi (qui fuit etiam conſiliarius Ludouici xi. Regis Franciæ) verba ſumpta ex libello per eum in confutationem dictæ pragmaticæ edito. pag. 48

Tertia pars, quæ continet uſum ſecundum quem Annatæ ſoluuntur, habet regulam affirmatiuam, à qua excipiuntur multi caſus, pro quibus Annata uel omnino non ſoluitur, uel eius ſolutio in diē certum differtur, aut in alicuius conditionis euentum ſuſpenditur. pag.53

ERRATA.

Pagina 2. ver. 5. quodi nter; quod inter.
Pag. 13. ver. 24. qui accipiebant; quia.
Pag. 24. ver. 2. pro illis ſoluitur Annata: pro illis non ſoluitur.
Pag. 26. ver. 23. obieſtis: obiectis. Ibidem uer. 29. obieſtio; obiectio.
Pag. 27. ver. 5. extortionem: extorſionem.
Pag. 30. ver. 17. Iuriſconſultibus: Iuriſconſultus.
Ibidem ver. 18. Briſsinenſis: Brixinenſis.
Pag. 31. ver. 25. iuxta: iuſta.
Pag. 36. ver. 3. ignoranti, adetegitur: ignorantia detegitur.

DE MATERIA ANNATARVM.

AD ILLVSTRISSIMVM ET REVERENDISSIMVM D. CAROLVM Cardinalem Borromeum, Sermo,

ANTONII MASSAE Galeſii Ciuis Romani.

1 DE Annatis, Carole Borromee Cardinalis Ampliſſime, fortaſſe uideri poterit conuenienter eſſe dictum, ſi toto ſermone in tres quaſi partes diſtributo, prius ponantur illa, ex quibus rei de qua agitur, haberi poſſit plena cognitio: Deinde probetur Annatarum exactionem, ex parte Pontificis iuſtam, & illarum ſolutionem, ex parte obtinentium beneficia debitam eſſe: Poſtremo deſcribatur uſus, qui in illarum exactione, & ſolutione ſeruatur.

2 Pro ſufficienti autem Annatarum cognitione, ſciendum eſt, duas eſſe illarum ſpecies; quæ quoniam diuerſam habent originem, & diſſimilem proportionem; ideo titulum Tractatus, plurali nomine Annatarum, uiſum nobis eſt præponi debuiſſe. Quia tamen una eſt ambarum cauſa prima, & ambæ de primi anni uacantium beneficiorum fructibus debentur, idcirco unum & idem Annatarum nomen uidentur accepiſſe. Altera ergo ſpecies eſt eorum, quæ propriè dicuntur commune, & minuta ſeruitia. Altera generis nomen retinens, appellatur Annata.

3 Commune ſeruitium, eſt quantitas certa pro uno quoq;

Epiſcopatu,uel Monaſterio Conſiſtoriali, ſecundum taxationem antiquam, alias à Ioanne xxij Pont. moderatam ſoluenda; quæ ideo Commune ſeruitium appellatur, quia eius dimidium datur Papæ, reliquum Collegio Reuerend. Cardinalium, quodi nter ipſos Cardinales præſentes diuiditur. Illa uerò quæ ſpecialiter, & propriè retinet nomen Annatæ, ſoluitur pro alijs, ultra Epiſcopatus, & Monaſteria Conſiſtorialia, inferioribus beneficijs, & eſt dimidia pars ueri annui ualoris fructuum beneficij uacantis, quæ tota ipſi Papæ relinquitur. Minuta uerò ſeruitia ſunt quinque portiunculæ, quæ ſecundum proportionem Taxæ fructuum Epiſcopatus, uel Monaſterij, inter certos Papæ miniſtros, & officiales diſtribuuntur.

Communis, & minutorum ſeruitiorum origo eſt antiquiſſima, ita ut eius initium ignoretur, et eorum ſolutio nunquam fuerit in dubium reuocata ante Concilium Conſtantienſe. Vbi in quadrageſima Seſſione die ſabati 30 Octobris 1417 celebrata ſub hoc titulo, uidelicet. Reformationes fiendæ per Papam unà cum Concilio, antequàm Concilium diſſoluatur. Inter alia capita, de quibus proponitur faciendam eſſe reformationem, ſunt hæc uerba. Item de Annatis, Communibus ſeruitijs, & minutis; quid autem fuerit hac de re in Concilio determinatum, dicetur inferius, ubi de iuſtitia exactionis loquemur. Altera uerò ſpecies, quam Annatam appellari diximus, initium habuit à Bonifacio, eius nominis Papa nono. Et quoniam taxatio Epiſcopatuum, et Monaſteriorum ſupra dicta, non fuit ab initio facta, niſi pro tertia parte ueri fructuum ualoris, qui prius neſcitur à quo pontifice, deinde per Commiſſarios à Ioanne xxij miſſos, inuentus fuit, & Annata proximè dicta, non ſol- 4

uitur niſi pro medietate ueri ualoris, qui per ſingulos impe trantes exprimitur: Hinc uidere eſt, non propterea dictas eſſe Annatas, quòd complectantur totos Anni fructus; ſed uel quia (ut ante dictum eſt) ratione primi anni fructuũ ſol uuntur; uel quia dicta Annata per Bonifacium ix inſtituta, ſucceſſit in locum reſeruationis, quam antea facere ſolebant Pontifices pro Romanæ Eccleſiæ neceſſitatibus, de fructi bus, & prouentibus unius anni beneficiorum, quæ exinde uſque ad Triennium, uel quinquennium, aut aliud tempus, in certis deſignatis prouintijs, uacarent; quos pro ſe, & Camera Apoſtolica, deſtinatis collectoribus, percipiebant: cuiuſmodi exemplũ eſt in Extrauaganti Ioannis xxij quæ incipit, Cum nonnullæ. ſub titulo de præben. inter communes.

Ignoratio autem diuerſitatis dictarum ſpecierum, erra
5 re fecit multos, qui tam pro annatis, quàm contra Annatas, à tempore dicti Concilij Conſtantienſis, in præſens uſque ſcripſerunt; arbitrantes omnia eſſe unum & idem: Ita ut impugnantes Annatas, contra omnes ſpecies, uſi fuerint ar gumentis, quæ duntaxat contra inuentam à Bonifacio ix uel contra illas reſeruationes fructuum primi anni, de qui bus mentio fit in dicta Extrauaganti. Cum nonnullæ. à re ctè intuentibus, opponi potuiſſent. Defendentes uerò An natas, opinionem ſuam fundauerint potiſſimum, ex inferius recitanda narratione Ioannis Andreæ in. c. Inter cætera. de offi. ordin. & alijs auctoritatibus, & argumentis, com mune, & minuta duntaxat ſeruitia concernentibus. Itaq; meritò laudabilis, in omnibusq; ſcientijs memorabilis uidea tur eſſe ſententia Socratis, qui (auctore Xenophonte) affirmauit, illos qui ſcirent quid unaquæq; res eſſet, poſſe et alijs exponere, qui uerò neſcirent (aiebat) non mirans

dum eſſe, ſi & ipſi fallerentur, & alijs erroris cauſa fie- rent.

Videtur autem, pro præmiſſorum, & aliorum inferius dicendorum, clariori intelligentia, operæpretium fore, ut hic dicamus, quot exactionum genera ſoliti ſint Romani Pontifices antiquitus de beneficiorum fructibus facere. Ea uerò maiori ex parte colligi poſſunt, ex decreto quodam facto per Carolum VI Francorum Regem, in ſuo Pariſino parlamento, ſub die xi Septembris, anno Domini 1406, 6
Vbi, propoſita ſatis prolixa querela contra Benedictum xiij Antipapam, cui ipſe Rex, & Regnum ſuum, certis annis tanquam uero Pontifici, obedientiam preſtiterant; ſubiungit uerba, ex quibus in ſumma colliguntur ſex genera exactionum, quæ ibi appellantur grauamina. Ait enim, Sed Benedictus ſupradictus, neque modum, neque pondus, neque menſuram in Eccleſia, & Eccleſiæ ſubiectis obſeruare conſueuerat; quin magis ipſos iugis, & ſeruitutibus importabilibus præmens; A nonnullis Defunctorum ſucceſſoribus ſpolia auferendo; Ab alijs Prælaturarum, & beneficiorum uacantias extorquendo; A quibuſdam exigendo arreragia, tanquam debita præteritorum, & incognitorum temporum; A beneficiatis ſuorum, quæ de nouo obtinebant, beneficiorum primam expetendo, & percipiendo annatam; Ab his, qui tempore ſubtractionis obedientiæ dudum ſibi per nos, et Clerum Regni, ac Delfinatus noſtrorum, factæ ad prælaturas, ſeu dignitates, aut alia Eccleſiaſtica beneficia, promoti fuerant, fructus (quos dictæ ſubtractionis tempore male perceptos fuiſſe dicebat) recipere enitendo; Et procurationes capiendo Prælatis, Archidiaconis, & alijs ordinarijs pro uiſitatione debitas; Aliſquè exactionis 7

Verba ex decreto Caroli vi Frãcorum Regis.

bus, & extorſionibus indebitis adegerat, etc.

Animaduertendum eſt, quod inter ipſa grauamina, dictus Rex non poſuit commune, & minuta ſeruitia: neque
8 decimas, quæ antea ſolebant etiam per Pontifices, tam pro ſe, & Sede Apoſtolica, quàm pro dijs, & aliorum utilitatem imponi, & præcipuè in ipſo Regno Franciæ ad Regum pro tempore commoditatem; ut habetur in Clem. ſecunda de decimis; & ibi per glos. & de uiceſima, triennio pro ſuccurſu Terræ ſanctæ perſoluenda, per Alexandrum tertium impoſita; de qua habetur mentio per Honorium iij. in c. ultim. de uoto, & uoti red. cuius conſtitutionis, integrè exemplum ponit Hoſtien. in c. ad liberandum. de Iudæis. Itaque cenſendum eſt, dictum Carolum Regem hæc intacta dimiſiſſe, quoniam ea non habebat pro iniuſtis exactionibus, prout illo eodem anno, cùm defuncto Romæ Innocentio vij, creatus eſſet Gregorius xij, Rex ipſe cum ſuo regno dictum Gregorium pro uero Pontifice agnoſcentes, ab eo acceptauerunt decretum reductiuum dictorum ſeruitiorum, & annatarum: cuius hæc ſunt uerba. S. D. N. Gregorius, diuina prouidentia Papa xij, penſatis guerrarum cladibus, atque uarijs diſpendijs, quibus (proh dolor) Franciæ regnum his temporibus concutitur: pio ei compatiens affectu, non uult, nec intendit leuari, ſeu percipi, ultra medietatem fructuum primi anni, ſeu communium, & minutorum ſeruitiorum, Eccleſiarum, ſeu Abbatiarum quæ in ipſo Regno, & patria Delſinatus uacabunt, uſque ad quinquennium: quam medietatem uult leuari, atque exolui pro media parte infra octo menſes, à die habitæ poſſeſſionis pacificæ computandos; pro alia uerò medietate, infra alios octo menſes ſubſequentes: & idem uult, & intendit obſer-

Conſtitutio G[...]gorii xii ſuper [...]ductione taxæ [...]cleſiarum, & [...]naſteriorum [...]gni Franciæ.

uari circa iam promotos, & aſſumptos à tempore aſſumptionis eiuſdem; nec debitum huiuſmodi in ſucceſſorem in Eccleſia, uel Monaſterio tranſeat. Et ſi bis, aut pluries infra eundem annum, una Eccleſia, uel Monaſterium uacauerit; uult & ordinat, quòd non ſoluantur commune, & minuta ſeruitia niſi ſemel. De cæteris autem dignitatibus, perſonatibus, & beneficijs ſecularibus, & regularibus quibuſcunque, quæ auctoritate Sedis Apoſtolicæ conferentur (pręterquam uigore gratiarum expectatiuarum, aut cauſa permutationis) ſoluatur taxa ſecundum moderationem extrauagantis. ſuſcepti regiminis. Domini Ioannis xxij, pro medietate infra ſex menſes, à die poſſeſſionis pacificæ computandos, & pro alia medietate infra alios ſex menſes ſubſequentes. Et debitum huiuſmodi ad ſucceſſorem in beneficio non tranſeat, nec aliquid ſoluatur de beneficio quod ualorem xxiiij Florenorum de Camera, non excedit. Et de Monaſterijs Monialium nihil penitus ſoluatur. Quæ omnia in præſenti capitulo contenta, locum habeant pro tota natione Gallicana; excepta duntaxat remiſſione communium, & minutorum ſeruitiorum, debitorum ratione temporis præteriti; quæ remittuntur pro medietate, ſoluentibus aliam medietatem infra ſex menſes, quæ debita ſoluantur collectoribus in Gallia, qui tamen non habeant aliquam coertionem: uel alibi ubi Dominus noſter diſponet.

Proxime autem recitata conſtitutio Gregoriana, licet pro quinquennio tantum facta fuerit; uſque in præſens eſt obſeruata; excepto illo tempore, quo uiguit pragmatica ſanctio, de qua latius erit inferius dicendum. Hincquè in Cancellaria Apoſtolica inolcuit diſtinctio Eccleſiarum, & Monaſteriorum Regni Franciæ, ſi ſint (ut ipſi loquuntur)

in patria reducta, uel ne: Intelligunt enim, eſſe patriam reductam omnes illas Dioceſes, quæ tempore factæ prædictæ conſtitutionis Gregorianæ, erant ſub temporali dominio Regis Franciæ; quæ habentur indice Alphabetico, in libris ipſius Cancellariæ deſcriptæ.

Animaduertendum eſt pariter, quod inter dicta ſex grauamina præfatus Carolus vi, minus poſuit dimidiam annatam à Bonifacio ix, ut antea dictum eſt, inſtitutam. Nec enim opus erat de illa mentionem facere, quæ non à præfato Benedicto, ſed ab illius æmulo Bonifacio, fuerat inſtituta: & ad ipſum Franciæ regnum nondum peruenerat. paucis enim annis antea, fuerat Romæ per Bonifacium edita, quo tempore Auinioni ſedebat Clemens vij Antipapa, cui tanquam uero Papæ obedientiam præſtabant Galli, prout certo tempore præſtiterunt etiam Benedicto, de quo ſupra di-
9 ctum eſt, in locum dicti Clementis defuncti, ſuffecto. Sunt autem ipſius Bonifacianæ conſtitutionis poſt proœmium uerba hæc. Ad inſtar etiam nonnullorum prædeceſſorum noſtrorum Romanorum Pontificum, qui primas annatas nonnullorum beneficiorum eccleſiaſticorum, diſpoſitioni Apoſtolicæ reſeruarunt medietatem fructuum, reddituum, & prouentuum primi anni, omnium, & ſingulorum beneficiorum Eccleſiaſticorum, ſecularium, & regularium, cum cura, & ſine cura, exemptorum, & non exemptorum, etiam ſi dignitates, perſonatus, & officia, ac canonicatus, & præbendæ, etiam ſi Canonicatus, & portiones Eccleſiarum, in quibus certus Canonicorum numerus, & præbendarum diſtinctio, non habeatur, exiſtant: de quibus inantea prouidebimus, ſeu ſpecialiter prouideri mandabimus: & quorum collationes, inſtitutiones, ſeu electiones, confirmari mandabimus, ac

Verba Bonifa[cii] ix, ſuper inſtitu[tione] dimidiæ A[n]natæ.

certis impedimentis non obſtantibus, ualere decernemus: nec non etiam huiuſmodi beneficiorum, quæ expectantes uigore literarum expectatiuarum, ſub quacunque forma conceſſarum eiſdem, dum uacabunt, canonicè acceptabunt; necnon etiam aliorum quorumcunq; beneficiorum huiuſmodi, ad quæ, qui eligetur, ſeu præſentabuntur, confirmationes, et inſtitutiones auctoritate Apoſtolica conſequentur; diſpoſitioni Apoſtolicæ reſeruamus, illoſque prædictæ Cameræ, pro huiuſmodi oneribus commodius ſupportandis, applicamus. Et *breuitatis cauſa omiſſis multis clauſulis, inferius declarat, dictam mediam annatam, eſſe ſoluendam ex omnibus emolumentis (diſtributionibus panis, & uini exceptis) quodq; ſi pluries infra annum contingat beneficium uacare, non propterea pluries, ſed ſemel tantum, dicta media annata percipiatur:* Et *inſuper quòd ea reſeruatio non extendatur ad beneficia, quorum fructus etc. annuum ualorem xxiiij florenorum auri de camera non excedant.*

Ex *cuius conſtitutionis uerbis, alijſq; ſuperius recitatis,* 10
clarè patet, id quod antea dixi, mediam annatam prædictam quæ à tempore dicti Bonifacij *citra, exacta fuit, et exigitur, diuerſam eſſe ſpeciem à communi, & minutis ſeruitijs: & quòd ante dictam* Bonifacij *conſtitutionem, ſub appellatione* Annatæ, *ſeu* Annatarum, *non comprehendebantur, neque intelligebantur comprehendi dicta ſeruitia commune, & minuta: ſed ſolummodo illi fructus primi anni beneficiorum uacantium intra certum tempus, quos* Pontifices *ſibi conſueuerant reſeruare.* Et *illæ uerè appellari poterant* Annatæ; *cum reſeruatio fieret de uniuerſis fructibus primi anni:* Et *conſequenter quòd impropriè dicta Bonifaciana medietas, et ſeruitia prædicta, dicuntur eſſe* Annatæ, *cum non capiant*

omnes

omnes fructus: ac poſtremo patet, dictam Bonifacij dimidiam, ſucceſſiſſe in locum illius integræ, de qua in extrauaganti: cum nonnullæ: & alijs ſuperius citatis, ſit mentio, quod clarius demonſtrant, ipſius Bonifacij uerba, dicentis. Ad inſtar nonnullorum prædeceſſorum noſtrorum, qui primas Annatas nonnullorum beneficiorum diſpoſitioni Apoſtolicæ reſeruarunt, medietatem fructuum etc. diſpoſitioni Apoſtolicæ reſeruamus. & magis etiam declaratur ex effectu, quia non eſt dare exemplum, quod poſt dictam Bonifacianam conſtitutionem, Romani Pontifices amplius fecerint reſeruationes illas uniuerſorum fructuum, quas primas annatas appellabant.

Patet etiam, collatione facta, quod prædictum Gregorij xij. decretum, ſuper reductione gallicana factum, prout duas habet partes, ita ad dictas duas ſpecies eſt referendum. In prima enim parte apertis uerbis loquitur de communibus, et minutis ſeruitijs duntaxat, circa quæ Bonifacius nihil immutauerat. In ſecunda uerò parte ibi, De cæteris autem dignitatibus etc. loquitur, & diſponit de media annata per Bonifacium, quo ad alia, præter Epiſcopatus & Abbatias, beneficia (ut prædictum eſt) inſtituta: quod abſque dubio lectori patet ad literam, & eſt conforme conſtitutioni Bonifacianæ, præterquàm ubi Bonifacius uult ſolui etiam pro beneficijs uigore gratiarum expectatiuarum, acceptandis: quod Gregorius remouet, & addit non debere ſolui etiam pro permutatis, neque pro Monaſterijs monialium: quæ Gregorij moderationes uſu receptæ ſeruantur, ut ſuo loco inferius dicetur.

Cum uerò ex iam dictis uideatur abſoluta eſſe prima pars, in qua propoſitum erat dicere illa, ex quibus rei de.

qua agitur, haberi poſſit plena cognitio: cum docuerimus, uniuerſum Annatarum, quæ nunc exiguntur, nomen, in duas eſſe diſtributum ſpecies: quarum unam, diximus complecti commune, & minuta ſeruitia Epiſcopatuum, & Abbatiarum; Alteram uerò diximus eſſe, illam dimidiam ueri ualoris à Bonifacio ix. inſtitutam, quæ pro inferioribus beneficijs exigitur; Conſequens eſt, ut aggrediamur alteram partem; doceamusq; utriusq; ſpeciei iuſtam, & licitam eſſe exactionem. In qua parte, ne incidamus in eandem confuſionem, & perplexitatem, in quam uidemus incidiſſe illos, qui cunque hactenus hac de re tractauerunt, diſtinctè procedendo, dabimus operam, ut probemus iuſtitiam prius communis, & minutorum ſeruitiorum, deinde ipſius Bonifacianæ medietatis. Ac primùm uidetur eſſe conueniens, ut eorum 11
dicta, & rationes referamus, qui ſcripſerunt contra annatas. Inter quos, cum ſit antiquior, & (ſalua aliorum pace) dignior, Ioannes Gerſon Theologus certè egregius, Vniuerſitatis Pariſienſis Cancellarius, qui ſcripſit dum Conſtantienſe Concilium celebrabatur; eius ſententia uidetur primo loco eſſe ponenda. Is enim ſub titulo tractatus de ſimonia ponit hæc uerba.

Super materia Simoniacæ labis in collatione beneficiorum per Papam, reſoluendo materiam ad radicem ſcripturæ ſacræ, qua dimiſſa, percurrere ramos opinionum particularium, fine caret; Ponitur hæc unica concluſio. Simoniaca labes, contra ius diuinum; uel de ſimoniaca ſpecie ſuſpectum eſt, in conferente beneficium eccleſiaſticum (etiam ſi ſit Papa) exigere, uel extorquere à beneficiando, promptam pecuniam, ſub titulo primorum fructuum, ac impedire poſſeſſionem, & officiationem ſuam, quousq; ſolucrit il- 12

lam pecuniam. Eam concluſionem præfatus Doctor nititur probare cum certis ſuppoſitionibus; quæ in facto non ſunt ueræ: & ipſe prædicta rei ignoratione ductus, concluſionem illam poſuit: & ſi rem prout uerè ſe habet ſciuiſſet, eam concluſionem ita non poſuiſſet, ut colligitur ex ipſius reſponſionibus, ibidem per eum factis, ad argumenta defendentium annatas, & ego inferius loco ſuo conabor demonſtrare.

13 *Opponitur ſecundo loco, auctoritas* Concilij Baſilienſis, *cuius, in decreto facto ſub titulo, de* Annatis, *hæc ſunt uerba. Sacroſancta generalis Sinodus etc. ſtatuit quòd tam in* Curia Romana, *quàm alibi pro, ſeu in confirmatione electionum, permiſſione poſtulationum, præſentationis etiam à laicis faciendæ, inſtitutione, inſtallatione, & inueſtitura de* Eccleſiis, *etiam Cathedralibus, & Metropolitanis, Monaſterijs, & dignitatibus, beneficijs, officijsq; eccleſiaſticis, quibuſcunque; nec non ordinibus, ſacra, & benedictione, ac pallio, de cætero nihil penitus ante uel poſt exigatur ratione literarum, bullæ, ſigilli, annatarum, communium, & minutorum ſeruitiorum, primorum fructuum, de portuum, aut ſub quocunque alio titulo, colore, uel nomine; prætextu cuiuſuis conſuetudinis, priuilegij, uel ſtatuti, aut alia quauis cauſa, uel occaſione, directè, uel indirectè, ſolum ſcriptoribus, abbreuiatoribusq;, & regiſtratoribus literarum, ſeu minutarum, pro ipſorum labore; competenti ſalario ſoluendo.* Decretum Ba...lienſe.

14 *Tertio loco qui contra* Annatas, *quaſi inuectiuam, à ſuo propoſito digreſſus, fecit, eſt* Coſmus Guinier, *qui ſcripſit gloſſas in pragmaticam* Galliæ *ſanctionem, & ſub titulo, de* Annatis, *in gloſſa uerbi* Annatarum; *ponit ſequentia*

uerba, quæ licet prolixa, uiſum mihi eſt, hic tota deſcribere; quoniam ex eis, abſque alia noſtra confutatione, apparere poterit, eum fuiſſe hominem parum prudentem, & ea de quibus loquebatur ignorantem, magnumq; aſſentatorem, captantem ſolummodo gratiam nationis gallicæ; tunc quando incohabatur per Iulium ſecundum Pontificem Lateranēſe Concilium; citatis Galliæ prælatis ſuper dictæ pragmaticæ reuocatione facienda. quod benè animaduertit doctiſſimus olim Iacobus Simoneta Rotæ Auditor; qui poſtea ſuis exigentibus meritis, factus fuit Cardinalis, & in 6 2. q. ſui tractatus, de reſeruationibus ait. Non omitto, quod quidam Doctor Gallicus in quodam opuſculo ſuper pragmatica ſanctione, licet infenſus Pontificiæ poteſtati, & fauens in omnibus pragmaticæ ſanctioni prohibenti reſeruationes; tamen ſecurè tenendum eſſe dicit, quod ſi Papa etc. Eius ergo doctoris hæc ſunt uerba. Annatarum ſic uulgariter dictarum, quia per annum, emolumenta beneficiorum percipiebantur, & adhuc hodie percipiuntur in Curia Romana, et alibi; & de ipſis notatur in Clem. Quia regulares. §. præmiſſa. de ſupplen. negli. prælat. & dicuntur Annalia in extrauaganti Ioannis xxij. ſuſcepti. & uacantia. infra eod. §. item ex nunc. & ante tempora Ioannis xxij, rarò uel nunquam exigebantur. Sed ipſe Papa Ioannes, per extrauagantem, cum nonnullæ. in qua ſupponit aliam prius feciſſe, & ſe refert; aſſerit fructus primi anni Eccleſiarum cathedralium uacātium, ad triennium in aliquibus orbis partibus, pro neceſſitatibus Romanæ Eccleſiæ, ſuæ Cameræ reſeruaſſe. Sed quod temporaliter ab aliquibus Eccleſiis duntaxat, pro neceſſitate temporis ab eo exactum fuit, in perpetuum, & ad omnes Eccleſias poſtea à Bonifacio nono, qui primus

[Margin: Verba gloſſatoris pragmaticæ.]

indifferenter Eccleſiaſticis *beneficijs, Annatarum uſum impoſuit, extenſum eſt. Contra totius iuris diuini, & humani diſpoſitionem: 1. q. 1. & q. iij per tot. et iuribus ſupra allegatis.* Nonne *ſcriptum eſt, neminem concutiatis etc. xxiij q. 1. militare. & quod gratis accepiſtis, gratis date.* Nunquid *Simon magus, cum gratiam ſpiritus ſancti emere uellet, damnationis ſuæ ſententiam a* Petro *audiuit. pecunia tua tecum ſit in perditionem 1. q. 1. qui ſtudet. Et qui ſunt illi, qui dant & recipiunt annatas, niſi ementes, & uendentes in templo? quos Chriſtus ab illo eiecit 1. q. 1.* Vides. Etiam *ex euentu ſolo damnandæ ſunt: nam ex hoc, indigni, & qui plus pecuniarum habent commouentur; & dignus eſt prælatura, cui non actionis meritum, ſed copiarum præmia ſuffragantur.* Vnde *reſtat ut nihil ſibi in* Eccleſiaſticis *honoribus grauitas, nihil ſibi defendat induſtria; ſed totum auri profanus amor obtineat 1. q. 1. fertur. l. ſi quenquam* C. *de* Epiſcop. & cler. Pro *ſolutione annalium plerunque mobilia etiam precioſa* Eccleſiarum *uenduntur: parentes promotorũ pecunijs exhauſti deſtruuntur; materia exigendi à ſubditis paratur, ut quotidie uidemus promotos, à ſubditis pecunias ſub uelamento iucundi aduentus, quem triſtem, & mæſtum potius dixerim, exigere.* Vnde *boni prophetæ olim munera prophetiæ non accipiebant, ſed ſtipem tabernaculi; mali autem qui accipiebant, prophetia, quæ donum* Dei *erat, in diuinationem, quæ diabolica eſt, conuertebatur.* Quid *aliud colligitur niſi (ut ait* Hieremias*) idcirco propter uos Sion quaſi ager arabitur, &* Hieruſalem *in cuſtodia pomerij erit 1. q. 1. Iudices. Et dicit* Ioan. Andreæ, *in cap. inter cætera: de offic. ordin. quòd optaret, quòd* Curia *reciperet uigeſimam partem reddituum clericorum to-*

tius orbis ad ſuſtentationem Papæ, & Cardinalium; & nihil recipi, uel exigi poſſet pro communibus ſeruitijs, & fructibus primi anni, quos recipit à Prælatis, quos promouet; exceptis ſalarijs laborantium, puta ſcriptorum, & ſimilium: Et tunc prouideret legatis, & nuntijs, quos mittit de prædicta quota, & abſtineretur ab Annatis, & exactione decimarum, & ſimilium; & quòd de hoc fuit factus ſermo in Concilio Viennenſi: ſed deliberauerunt prælati ibi aſſiſtentes, non facere, & fortè bene, ut dicit Ioan. Andreæ, quia tanta uiget inſatiabilis cupiditas, quod ſi hoc fieret; & iſtud, & illa perciperent.

[F]alsò ponit

[H]æc etiam falsò [p]onit.

15 Poſtremò ſunt quidam Nicolaus Clamengius, & alij, re, & nomine obſcuri, qui etiam tempore Conſtantienſis concilij ſcripſerunt; qui in ſummam nihil aliud dicunt, niſi ꝙ annatarum receptio eſt ſimoniaca: ad quod eis unà cum Gerſone inferius reſpondebitur. Addunt præterea inſulſum quoddam argumentum, quod ipſi appellant à ſufficienti enumeratione, dicentes: quicquid à Romano Pontifice de beneficiorum fructibus percipi poteſt; id aliquo iure fieri neceſſe eſt; id enim poſſumus, quod iure poſſumus, ut regula iuris loquitur: Medij autem fructus nullo iure percipi poſſunt, neque neutrali, neque diuino, imo addunt, nec de iure eſt pontificio, quia id, ubi euoluas omnium Pontificum iura, nunquam inuenies. Vltimo loco, ad excludendum antiquiſſimam communium, & minutorum ſeruitiorum conſuetudinem, addunt anilem quandam fabulam: dicentes, audiuiſſe à Romanis Ciuibus antiquioribus, quod illi etiam affirmarent à progenitoribus intellexiſſe, quòd priſcis temporibus ueniebant quidam Epiſcopi de remotis, ut in ſancto Petro, & de manu ſui Vicarij conſecrationem acciperent;

quorum aliqui propter ſolemnitatem, & laborem conſecra-tionis; gratioſè Papæ, & Cardinalibus prandium perſol-uebant. 1. q. 2. placuit. Et quia comedere ſimul tedioſum erat, quandoque Cardinales gratioſè prandium in pecu-niam commutabant. Alius uerò, ut uideretur minus ineptus, eandem fabulam aliquanto cautius refert his uerbis. De ua-cantibus uerò, & fructibus primi anni maiorum prælatura-rum, Abbatialium uidelicet, & Epiſcopalium; nullum aliud initium fuiſſe uidetur, quàm uoluntaria, & gratuita oblatio quorundam, qui in diſcordia ad Abbatialem uel ca-thedralem Eccleſiam electi, dum proſequerentur cauſam in Curia per appellationem ad eam factam, per eum, qui obti-nendo finalem uictoriam promouebatur, ſiue eligebatur, et talis oblatio, & gratuita datio, iuxta uulgare italicum dicta fuit ſeruitium; & ſecundum Alemãnos propina dicitur; et dicta fuerunt ſeruitia communia, quia communiter inter eos diuidebantur; eo quòd ſingulos quibus dare uolebat, non conuocabat, & ſingulis dare fuiſſet nimis oneroſum, ijs qui tunc aderant in publico conſiſtorio: ſed poſtmodum dedu-ctum eſt in conſiſtorium ſecretum; quod tamen fuerat, & erat ſimoniacum, uel multum de ſimonia ſuſpectum, & ſpecies mali crudelis, etiamſi prætextu conſuetudinis.

16 *Hæc cum ſint, quæ contra annatas adducuntur; conſe-quens eſt, ut quæ pro illarum defenſione occurrunt expona-mus: deinde, ut prædictis obiectis reſpondeamus, tueamur-què propoſitam concluſionem, quòd commune, & minuta ſeruitia, iuſte, & tanquam uerè debita per ſedem Apoſto-licam exigantur. Idem poſtea facturi etiam de altera ſpecie quæ dicitur Annata.*

17 *Sed pro maiori dicendorum euidentia, oportunum uide-*

tur eſſe, ut ante omnia declaremus uocabula diuerſarum exactionum, per eandem Sedem Apoſtolicam ex fructibus beneficiorum fieri ſolitarum; Quarum omnium ſimilis eſt antiquitas: ita ut certum tempus initij illarum non habeatur; præterquàm annatæ illius à Bonifacio nono, ut dixi, inſtitutæ. Nam antiquam illam, in cuius locum ſubrogatam eſſe diximus prædictam dimidiam Bonifacianam, quæ etiam primorum fructuum uocabulo nominabatur; falsò dicunt à Ioanne xxij eſſe introductam; quòd ex ipſis Ioannis Andreæ uerbis, per dictum gloſſatorē pragmaticæ recitatis, appareat contrarium: Siquidem ipſe Ioannes Andreæ, loquens de tempore Concilij Viennenſis, & ſic ante pontificatum Ioannis xxij, dicit, quòd optabat, ne aliquid poſſet exigi pro communibus ſeruitijs, & fructibus primi anni; qui fructus primi anni intelligi non poſſunt de prædicta dimidia Bonifaciana, quæ nondum fuerat introducta, & quæ non capit fructus ſed dimidiam duntaxat fructus primi anni. Et ad hoc propoſitum, Roberti Gagmai, in ipſius Caroli vi uita, de Clemente vij loquentis, inter alia ſunt uerba hæc. Exigebantur preterea à Clero decimæ; & de maioribus Eccleſiis, dum Paſtore orbatæ erant, primi anni prouentus legebantur; id annatam uocant, quam Cameræ Apoſtolicæ deberi Romani contenduut. Habemus ergo iam tria genera exactionum papalium, uidelicet commune, & minuta ſeruitia; Fructus primi anni, quæ à nonnullis Annata dicebatur; & dimidiam illius loco (ut dixi) à Bonifacio ſurrogatam. Quartum genus, de quo dictus Carolus vi Rex fecit mentionem, ſunt ſpolia defunctorum, quod etiam eſſe antiquiſſimum, & quod pro illis exigendis habebant Pontifices in prouintijs collectores, prout adhuc habent, colligi poteſt

poteſt ex Conſ. Ioan. Calderini 1. ſub titu. de peculio clericorum: qui etiam ſcripſit ante Concilium viennenſe; & ex deciſione Aegidij Bellameræ 755. Et Bernardi Biſigneti, de ſolutionibus. deciſ. unica. duplicata in antiquis 756. Quinto loco eſt aliud genus illarum, quas dictus Carolus vi appellat uacantias; quod uocabulum etiam pluries inuenitur poſitum in dicta pragmatica ſanctione: Et dicuntur aliter fructus medij temporis; prout eos ita nominat Concilium Conſtantienſe, loco inferius citando; ideſt qui percipiebantur à morte poſſeſſoris beneficij, uſque ad tempus factæ de alio ſucceſſore prouiſionis: & de hoc loquitur Glos. in clem. 1. §. præmiſſa. ſuper ucr. reuocari. de ſuppl. neglig. prælat. quod etiam nunc in pleriſq; prouintijs eſt in uſu. Sextò erant, & ſunt decimæ, quas conſueuerunt Pontifices imponere, atque indicere dandas ſibi, uel alicui principi ſeculari de mandato ipſius, quas Abbas antiquus Hoſtienſis, Ioannes Andreæ, & Henricus, grauiſſimi doctores, in capitulo primo, de decimis, dicunt eſſe loco illarum decimarum, quas in lege antiqua leuitæ præſtabant ſacerdotibus. Quarum uſus quoque eſt antiquiſſimus; ut patet ex Clem. ij. facta per Clementem v in dicto concilio Viennen. & per Extrauagantem Bonifacij viij incip. declarationes: ſub titulo, de decimis inter communes: in quibus dicti Pontifices, de ipſis decimis, & de illarum collectoribus à Pontifice miſſis loquuntur, tanquam de re antiqua; & notiſſima. Alia erant præterea, quæ neceſſe non eſt hic deferibere. Præcedentia autem ideo retuli; quia, (ut ſuperius dixi) propter ipſorum ignorationem, de eis, & qui ſcripſerunt pro annatis, & qui contra eas, confusè locuti ſunt.

18 Primum ergo & ſolidum fundamentum pro Romano

Pontifice ſuper communi, & minutis ſeruitÿs, eſt ipſa anti quiſſima conſuetudo tanti temporis, quod illi met, qui contra ſcripſerunt, ad antiquas fabulas negotium referre ſtudentes, eius immemorabilitatem faſſi fuerint; quæ tanti temporis obſeruata conſuetudo, quantum ualeat, inferius in refutatione argumentorum aduerſæ partis conuenienter dicetur.

Secundo loco accedit auctoritas Concilÿ Viennenſis, *in quo, ſecundum teſtimonium* Ioannis Andreæ, *licet habita fuiſſet mentio de ſeruitÿs ipſis tollendis; tamen præualuit ſententia quod remanerent. Sed hic nolo prætermittere quin detegam, quàm parũ fideliter à prænominato gloſſatore pragmaticæ (prout moris eſt omnium eorum qui magis pro ſua pertinacia, quàm pro ueritate tuenda ſcribunt) relata, & ad propoſitum ſuũ deprauata, et detorta fuerint uerba* Ioannis Andreæ, *quæ ſunt huiuſmodi.* In *gloſ. ultima, in fine dicit* Hoſtienſis, *quod* Romanam Eccleſiam *excuſat neceſſitas, quia nec de ſuo poſſet omnibus prouidere. Item priuilegium de antiqua conſuetudine iam obtentum; & dicit quod* Epiſcopi *conantur etiam hoc imitari, quod eſſe non debet, ut in decretali 1. de temporibus, ordinandorum. & de re iudicata, in cauſis.* Pluries *clamaui intantum, quod de hoc fuit ſermo in* Concilio Viennenſi, *quod optarem, quòd* Curia *reciperet uigeſimam reddituum* Clericornm *totius orbis, ad ſubſtentationem* Papæ, & Cardinalium, *et nihil exigi, uel recipi poſſet pro ſeruitÿs prælatorum, quos promouet; exceptis taxatis ſalarÿs laborantium; puta ſcriptorum, & ſimilium; & tunc prouideret* Legatis; & Nuntÿs, *quos mittit, de prædicta quota, & abſtineret ab exactione fructuum primi anni, Exactionibus decimarum, & ſimili*

19 Verba Ioannis Andreæ.

bus, quæ modo pullulant. Sed deliberauerunt Prælati *in* Concilio,*non facere,& fortè bene, quia tanta uiget inſatiabilis cupiditas, quod ſi hoc fieret, & iſtud,& illa perirent.*

Quibus uerbis collatis cum illis, quæ poſuit Gloſſator *prædictus; apparet quòd idem gloſſator, ubi* Ioannes Andreæ *dicit,quòd optaret nihil exigi per* Curiam Romanam
19 *pro ſeruitijs* Prælatorum *quos promouet; idem* Gloſſator *de ſuo capite addendo, falsò dixit,pro communibus ſeruitijs,et fructibus primi anni; cum textus* Ioannis Andreæ, *non habeat uerbum,*communibus; *neque uerba,* Et *fructibus primi anni. Et inferius, ubi* Ioannes Andreæ *dicit, ſimiliter optauiſſe quòd* Curia *abſtineret ab exactione fructuum primi anni,et decimarum etc. dictus gloſſator,loco illorum uerborum, ab exactione fructuum primi anni, poſuit uerba,ab annatis, confundendo hoc modo communia ſeruitia, cum annatis & fructibus primi anni; cum* Ioannes Andreæ *in principio,dixerit ſeparatim de ſeruitijs,& inferius (ſciens quòd res erant diuerſæ) dixerit de fructibus primi anni, quorum loco (ut dixi) ſubrogata eſt dimidia* Bonifaciana, *de qua non potuit loqui* Ioannes Andreæ,*cum nondum natus eſſet* Bonifacius.

20 *Tertio loco, accedit etiam auctoritas* Concilij Conſtantienſis, *in quo expreſſe* Commune, & Minuta *ſeruitia,* & Annatæ *fuerunt approbatæ, quòd colligitur hoc modo.* Die *ſabbati* 30 Octobris, *anni* Domini 1417. & *in quadrageſima eiuſdem concilij ſeſſione;ſub hoc titulo.* Reformationes *fiendæ per* Papam *una cum* Concilio,*antequam* Concilium *diſſoluatur. Ponuntur decem, & octo articuli, ſuper quibus facienda eſſet reformatio eccleſiæ in capite,et*

in membris, & Curia Romana. Primo, de numero qualitate, et natione Cardinalium. Secundo, de reſeruationibus ſedis Apoſtolicæ, Tertio, de Annatis, communibus ſeruitijs, & minutis. Quarto, de Collationibus beneficiorum, & gratijs expectatiuis. Quinto, de confirmationibus electionum. Sexto, de cauſis in Romana Curia tractandis, uel non; Septimo, de Appellationibus ad Romanam Curiam. Octauo, de officijs Cancellariæ, & Pœnitentiariæ. Nono, de exemptionibus, & incorporationibus tempore ſchiſmatis factis. Decimo, de Commendis. Vndecimo, de fructibus medij temporis. Et ſic de ſingulis uſque ad decem, & octo. Deinde de creato interim Papa Martino Quinto, in Seſſione Quadrageſima tertia, die xxi Martij, tunc ſequentis anni 1518 habita; fuerunt facta decreta reformationis, ſuper nonnullis ex dictis decem, & octo articulis; & inter alios, ſuper illo de exemptionibus, & illo, de fructibus medij temporis, quos in decreto deſuper edito, Papa Martinus appellat fructus beneficiorum uacationis tempore obuenientes; de quibus dictum erat in undecimo articulo faciendæ reformationis prædictæ: Et nulla habita mentione Annatarum, & ſeruitiorum prædictorum, poſtremo loco in fine eiuſdem 43 ſeſſionis, ponitur decretum huiuſmodi, uidelicet. Martinus etc. Decernimus, & declaramus, ſacro approbante Concilio, per decreta, ſtatuta, & ordinata, tam lecta in præſenti ſeſſione, quàm concordata cum ſingulis nationibus eiuſdem Concilij, ſuper articulis contentis in decreto, ſuper reformatione fienda die ſabbati xxx menſis Octobris proximè præteriti, promulgato; fuiſſe, & eſſe iam ſatiſfactum. Ex quo decreto, per neceſſariam conſequentiam infertur, quòd circa annatas, & ſeruitia prædicta, et cer

tos alios ex dictis 18 articulis, ſuper quibus non fuit factum decretũ aliquod; Concilio placuit, quòd remanerent in ſtatu priſtino; quaſi nõ indigerent reformatione: alioqui uerba illa, quòd decreto, ſuper facienda reformatione publicato, erat ſatisfactum, non fuiſſent uera; quod non eſt dicendum.

21 Quarto, & poſtremo loco ſtat pro ualiditate ſeruitiorum, & Annatæ, de quibus loquimur, communis uniuerſæ Chriſtianitatis (præterquam nationis Gallicanæ) conſenſus, uſque in præſens, etiam reprobato Concilio Baſilienſi, ut inferius loco ſuo dicetur, continuatus.

22 Ex quibus quatuor, & quolibet ex eis; cum ſatis probata uideatur eſſe iuſtitia, communis, & minutorum ſeruitiorum; proſequendo quod polliciti ſumus; idem demonſtrandum eſt probari per eadem argumenta, de dimidia Annata Bonifaciana. Ergo ſuppoſita iuris maxima illa propoſitione; quòd ſubrogatum, cenſetur eſſe eiuſdem naturæ, cuius erat illud in cuius locum fuit ſubrogatum; ſubintrat primum argumentum antiquitatis immemorabilis, cum (ut antea probatum eſt) reſeruationum illarum, fructuum primi anni (in quarum locum ſucceſſit dimidia Bonifaciana) non habeatur initij memoria: Itidem et ſecundum argumentum, de approbatione Concilij Viennenſis, ubi Ioannes Andreæ dicit, feciſſe proponi mentionem exactionis fructuum primi anni, tanquam rei antiquæ, & notæ. Cum autem Annata Bonifaciana (ut ſæpe dictum eſt) non excedat dimidiam, proculdubio tenendum eſt, quòd patres illi concilij Viennenſis, prout dimiſerunt intactam exactionem omnium fructuum primi anni, multo facilius, & libentius id feciſſent de dimidia.

*Tertium uerò argumentum, de approbatione Concilij
Conſtantienſis, dubium non habet, quin procedat etiam
pro annatis; poſtquam in illo tertio articulo expreſſe, ac
diſtinctè ſcriptum eſt de* Annatis, *communibus ſeruitijs, &
minutis. Et dicendum eſt, Patres illos, ſub uocabulo de* An*
natis, uoluiſſe intelligere de dimidia* Bonifaciana, *quæ iam
uigintiquinque annis antea fuerat à* Bonifacio *inſtituta, &
exigebatur.*

*Quartum quoque argumentum, de communi conſenſu
omnium, circa* Annatam *Bonifacianam, exceptis* Gallica*
na, &* Anglica *nationibus, continuato, pari modo in ipſa*
Bonifaciana *locum habet: quod inferius in refutatione argu
mentorum pro parte contraria factorum latius patebit.*

Primum *ergo pro parte contraria argumentum, ſum* 23
ptum fuit ex auctoritate egregij Theologi *(quem ſemper
honoris cauſa nomino)* Ioannis Gerſonis: *cui non oportet re
ſponſum aliud dare; niſi detegere, quòd bonus uir deceptus
fuit in facto ab illis, qui materiam contra annatas in* Concilio
*proponebant: qui, & omnes alij ſucceſſiuè illos imitati, præ
ſuppoſuerunt exactionem* Annatarum, *& ſeruitiorum præ
dictorum eſſe ſimoniacam, ex eo quòd* Papa, *quaſi ex con
tractu, pro collatione beneficij exigat illam pecuniam con
tra euangelicum præceptum, gratis accepiſtis, gratis date.*
Imo *nonnulli, ſcurriliter quodammodo exagerando mate
riam, ſunt auſi dicere, quod* Papa *illis, qui maiorem ſum
mam offerunt, faciat uacantium beneficiorum collationes.*
Quæ *omnia ſunt falſa, & uel ab ignorantia facti, uel à ma
litia profecta; cùm rei ueritas hoc modo ſe habeat: uidelicet.
quia ſtante lege, ſeu (quæ idem ualet) antiquiſſima conſue
tudine, quòd uacantium* Epiſcopatuum, *&* Monaſteriorum

Papa, & Collegium Cardinalium, ex fructibus primi anni, ſub nomine communis, & minutorum ſeruitiorum, debeant habere illam ſummam, quæ (ut antea dictum eſt) pro tertia ueri ualoris parte, in libris Cameræ iamdudum taxata eſt, et inferiorum beneficiorũ, Papa debeat habere dimidium; Quia onerosum erat Prouintijs, & ipſis ſoluere debẽtibus, offitiũ collectorũ, qui pro illis exigendis antea in ipſis prouincijs morari conſueuerant; quaſi tacita quadam omnium conuentione, paulatim introductum eſt, ut illi qui ad Epiſcopatus, aut Monaſteria promouebantur; & quibus de alijs beneficijs per Papam prouidebatur; deberent ſibi habere omnes illos fructus; & ſoluere illorum prætium. Et ſic eſt quidem emptio, & uenditio; non tamen ipſorum beneficiorum, ſed illius portionis fructuum, quæ debetur Papæ, & Cardinalibus; Quæ ſolutio, quod fiat duntaxat ratione dictorum fructuum; & non ratione prouiſionis, uel collationis beneficiorum, patet, quia prouiſio, & collatio, liberè præcedit; neque unquam propterea impeditur expeditio ſupplicationis; ſed quando prouiſi expediunt literas bullatas; tunc iuxta obſeruatam conſuetudinem prædictam, ſoluunt. Et ſi nunquam expedirent literas, prout contingit multis, qui literis non expeditis cedunt in aliorum fauorem, illi ſic cedentes, aut ſine ceſſione literas non expedientes, nihil ſoluunt; & tamen uerum eſt, quòd eis fuit prouiſum. Idem probatur alia ratione, uidelicet; quia ſi contingat idem beneficium, ſiue illud ſit de maioribus, ſiue de minoribus, uno anno bis uacare, & illud ſucceſſiue duobus conferri; annata & ſeruitia prædicta non exiguntur niſi ſemel; propterea quòd illo anno fructus non colliguntur niſi ſemel: Item illis qui docent alios eſſe in poſſeſſione intruſos;

uel quòd ob aliud impedimentum non ſint ſtatim habituri poſſeſſionem; relaxantur literæ ſine ſolutione, facta dunta xat obligatione de ſoluendo, dum habita poſſeſſione, percis pient fructus; ſub qua conditione, relaxantur etiam literæ omnibus alijs, quibus facta ſit gratia beneficialis, ſub aliqua conditione, de certo corpore beneficij; ut ſunt regreſſus, & prouiſiones etiam ſimplices, ubi fructus alijs ſunt reſeruati: Sed etſi nõ omnes fructus alij ſint reſeruati, ſed illorum cer ta pars, aut ſuper illis certa annua penſio; ille cui collatum eſt beneficium, tanto minus pro annata uel communi ſerui tio ſoluit, quanta eſt penſio, uel fructuum pars alii aſſigna ta: Dixi autem de certo corpore beneficii; quia pro gratiis, ad incerta beneficiorum corpora; ut ſunt expectatiuæ, re ſeruationes, & aliæ ſimiles, nihil ſoluitur, neque præſtatur obligatio de ſoluendo in futurum. Item, & pro beneficiis compermutatis, cuiuſcunque ſint annui redditus, & pro illis, quorum ualor non excedit xxiiii ducatos, quocunque modo illorũ fiant prouiſiones, prouiſi de illis nihil ſoluunt, neque promittunt. atque hoc adeo uerum eſt quod dico, ut quoniam diſtributiones quotidianæ ſtricto iure non intelli guntur eſſe fructus; ideo pro illis ſoluitur annata; Ita ut contingat innumerabiles prouiſiones Canonicatuum expedi ri, cum expreſſione, quod fructus non excedunt xxiiii duca tos; & pro eis non ſoluitur annata; quorum tamen diſtri butiones quotidianæ, ſint magni ualoris, alicubi quingento rum, & octingentorum ducatorum. Quæ omnia, remo tis Sophiſtarum ambagibus, per euidentiã facti demonſtrãt, quòd ſolutiones prædictæ, non ſunt ordinatæ, neque fiunt pro ipſis beneficiis, neque pro illorum prouiſionibus; ſed duntaxat pro illa portione fructuum primi anni, quæ iuxta

prædicta

prædicta debetur Papæ, & Cardinalibus. Quæ ſi ita eſſe intellexiſſet Ioannes *Gerſon; proculdubio mutauiſſet ſententiam; dixiſſetq́; ſolutiones prædictas non eſſe ſimoniacas. Qua in re facit mihi teſtimonium ipſe idem* Gerſon, *qui in tractatu, de ſtatibus* Eccleſiaſticis; *ponit ſex conſiderationes de ſtatu ſummi* Pontificis, & D.S.R.E. *Cardinalium; Et pro quarta conſideratione ponit hæc uerba. Status prædictus potuit, & poteſt in ſubuentionibus temporalis, & honeſtæ ſubſtentationis, præſcribere de certo modo, uel quota ſubuentionis, ſicut* Prælati, *uel* Curati *inferiores, reſpectu ſubuentionis factæ per ſubditos in oblationibus, decimis, & ſimilibus; etiam ubi ſtatus prædictus aliunde dotatus eſſet, ex patrimonialibus bonis, uel alijs; quemadmodum in Prælatis dicimus, & curatis: Et proſequendo, ac propius ad annatas accedendo idem* Gerſon; *pro quinta conſideratione ponit hæc uerba. Status prædictus, dum recipit, & quærit ſubuentiones conſuetas in oblationibus, decimis, uel* Annatis; *& ſimilibus; non debet eo ipſo de ſimoniaca prauitate notari, niſi forte uitium aliud in executionis modo concurrerit; quod uitium corrigi debet; non obinde ſtatus minui, deſtrui, culpari, uel iuribus aliunde debitis defraudari; ſicut ab infirmo tollendus eſt morbus, non ſubiectum, uel corpus deſtruendum: oppoſitum uero pertinaciter imponens, notando generaliter de ſimoniaca prauitate, totum ſtatum iſtum, temerarius eſſet, nec ferendus.* Talia *cum ſint ipſius* Gerſonis *uerba; clarum efficitur id quod dixi, eum fuiſſe in* Concilio Conſtantienſi, *ab impugnantibus annatas (qui tamen non fuerunt niſi quidam ex ipſa natione gallicana) deceptum; arbitratumq́; exactionem fieri ſimoniacæ ratione collationis; & quod nomen primorum*

Verba Gerſonis pro annatis facientia.

fructuum, & annatarum, eſſet prætextus quæſitus ad palliandum ſimoniam: quod, cum ex præmiſſis mihi uidear probauiſſe falſum eſſe; ſequitur quòd ſententia Gerſonis ſtat pro annatis, & non contra eas. Quod etiam colligi poteſt, ex illo eodem tractatu, de ſimonia, in reſponſionibus quas facit ad tres primas obiectiones; præcipue uero ad primam; format enim obiectionem per hæc uerba. Sed opponitur primò, quia ſicut ex antiqua lege, decimæ decimarum debebantur ſummo ſacerdoti à leuitis, ſic non minus in lege noua debetur hæc decimatio, uel ſufficiens recompenſatio faciendaper inferiores ipſi Papæ: Hæc autem recompenſatio uidetur rationabilis, quod fructus primi anni à quolibet nouiter beneficiato perſoluantur: quoniam in hoc Papa ſeruit eccleſiæ, & ita propter hoc officium in promouendo homines, debetur ſibi pro ſubſtentatione condecenti ſui ſtatus: Et ad hoc tàm perſonæ, quàm beneficia poſſunt onerari. Ita Gerſon format primam obiectionem: ex cuius uerbis etiam diſpicitur eum fuiſſe deceptum in quota: uidelicet quia præſuppoſuit, quod exigerentur fructus primi anni abſolutè, et ſic omnes; quod ex antedictis patet eſſe falſum. Et ſubinde idem Gerſon, completis ſeptem obiectionibus, ponit ſuas reſponſiones: quarum prima eſt ſub his uerbis, uidelicet. Reſpondendo talibus obiectis dicimus primò, quod inferunt, et concludunt aliquas ueritates: Vt quod officio Papæ debetur beneficium ſufficiens, et condecens; et quod ab inferioribus ei debetur ſubſidium, & quod illud ſubſidium poteſt uel potuit (debitis circunſtantijs obſeruatis) accipi ſuper fructibus inferiorum beneficiorum, ubi non eſt aliter facta Papæ ſufficiens prouiſio, ſicut prima obiectio ſatis hoc concludit, tam ex iure diuino, quàm naturali, præſuppoſito

diuino: Sed quod ſiat exactio uel extorſio, ſicut concluſio lo quitur, ratio non concludit. Ex quibus apparet, *quod ipſe* Gerſon *non improbauit, quinimo approbauit* Annatas, *ſi non fierent ſicut loquebatur ſua concluſio; quæ concluſio ſu perius poſita, ponit extortionem fieri à beneficiando, cauſa prouiſionis beneficij, & ſimoniacè; quod probatum fuit non eſſe uerum.*

24 *Sequitur obiectum ſecundo loco decretum* Concilij Baſi *lienſis, quod in hoc articulo nullius eſt auctoritatis, cum illud quoque, fundamentum ſuum fecerit in falſa ratione ſimonia cæ prauitatis; prout etiam interpretatur* Coſmas *prædictus gloſſator pragmaticæ;* Nec *alia in illo adducitur ratio, pro pter quam* Baſilienſes *ipſi potuerint, uel debuerint tam pau cis uerbis tollere adeo antiqua, & à duobus* Concilijs *ante cedentibus permiſſa* Papæ, & Collegio Cardinalium *iura.* Quapropter *decretum ipſum tanquam ſpurium, & in ſe ditioſo conuentu natum, à nulla natione (præterquam à* Gal *licana) fuit receptum: quinimo à* Germanis, *qui illud ab initio receperant, tanquam tale, fuit expreſſe repudiatum; acceptata per ipſam* Germanicam Nationem, *mediantibus pro ea* Federico Imperatore, *& alijs* Principibus, *ex una, & ex altera parte* Ioanne cardinali *ſancti* Angeli, *pro* Papa Nicolao Quinto, *concordia;* Quæ *quoniam plura continet capitula; illa fuerunt appellata,* Concordata Ger *maniæ, & uſque in præſens obſeruata fuerunt, & obſer uantur; & quo ad annatas, ex ipſius* Nicolai Papæ *deſuper expeditis literis hæc ſunt uerba. Placet ſimiliter nobis, quod circa prouiſionem dictæ* Sedi *ordinãdam, modus annatarum hoc modo currat:* De *eccleſiis cathedralibus omnibus, & monaſterijs uirorum duntaxat, uacantibus, & uacaturis* Concordata Germaniæ.

ſoluantur de fructibus primi anni à die uacationis, ſummæ pecuniarum in libris Cameræ Apoſtolicæ *taxatæ; quæ omnia ſeruitia nuncupantur, & ſi quæ exceſſiuè taxatæ ſint, & quod prouideatur ſpecialiter in grauatis regionibus ſecundum qualitatem rerum, temporum, & regionum, ne nimium prægrauentur; ad quod petentibus dabimus* Com*miſſarios in partibus, qui diligenter inquirant, et retaxet.* Taxæ *autem prædictæ pro media parte infra annum à die habitæ poſſeſſionis pacificæ, totius uel maioris partis ſoluantur, & pro alia media infra annum ſequentem.* Et *ſi infra annum bis, uel pluries uacauerint, ſemel tantũ ſoluãtur, nec debitum huiuſmodi in ſucceſſorẽ in eccleſia, uel monaſterio tranſeat.* De *cæteris uerò dignitatibus, perſonatibus, officijs, & beneficijs ſecularibus, ac regularibus quibuſcunq; quæ auctoritate dictæ Sedis conferentur, uel de quibus prouidebitur (præterquàm uigore gratiarum expectatiuarum; aut cauſa permutationis) ſoluantur annatæ, ſeu medij fructus, iuxta taxam ſolitam, à tempore poſſeſſionis infra annum; & debitum huiuſmodi ſimiliter in ſucceſſorem non tranſeat: ſed de beneficijs, quæ ualorem uiginti quatuor florenorum auri non excedunt, nihil ſoluatur.*

Hoc *modo* Germani *(ut dixi) tanquam ſpurium repudiauerunt* Baſilienſe *decretum; quod alij nunquam receperunt:* Nam Angli *continuauerunt ſoluere commune, & minuta ſeruitia ſicut antea: Dimidiam uerò* Bonifacianam Angli *nunquam ſoluerunt, quia illius loco ſatis uiſum fuit ſummis* Pontificibus *habere uectigal denariorum,* Sancti Pe*tri nuncupatum;* De *quibus denariis* Sancti Petri Vincen*tius hiſtorial. qui ſcripſit annis tercentum iam præteritis* lib. 24. c. 36. *de* Pontificatu Leonis iiii *loquens, ait:* Hoc

tempore Angliæ Rex Adeulſus, qui primò totius Angliæ Monarchiam obtinuit, Romam perrexit, & coràm Leone Papa, Sancto Petro tributum, quod uſque hodie in Anglia ſoluitur; ſcilicet de una quaq; domo numum argenteum per annum obtulit. Ioannes autem Nauclerus, in 29 generatione ſuæ cronographiæ, de eodem Leone Pontifice ſcribens dicit. Sub hoc Leone fuit in Anglia Edeluulphus, qui Regnum totum acceperat: uerùm ſolo occidentalium Saxonum Regno ſibi retento, cætera reſtituit alys: decimas fructuum Deo, & beatæ virgini offerri iuſſit; Romam deinde profectus, cum filio minore Alfredo, ad Leonem iiij tributum duorum denariorum à ſingulis exactum domibus, beato Petro primus obtulit: id quod & hodie quæſtoribus Apoſtolicis eò miſſis penſitari ſolet. Scripſit autem hic dictam ſuam chronographiam, uſque ad annum Domini 1495. Dèque his denarys ſancti Petri, & eorum collectoribus locuti ſunt Innocen. iij. in c. auditis. de præſcrip. & Alex. iij in c. ca que. de cenſib. ubi Oſtien. dicit, legi in hiſtoria Anglicana, quòd Anglici deuouerunt, & promiſerunt dare Eccleſiæ Romanæ quolibet anno certam penſionem; & uocatur hæc datio, uiſitatio, ſiue denarij beati Petri: eius autem uectigalis penſitatio, continuata eſt uſque ad tempus quo Henricus viij Angliæ Rex, Papæ Clementi vij ſubtraxit obedientiam. Aliæ uero nationes, excepta Gallicana (de qua inferius dicetur) omnes continuáuerunt ſoluere, ſicut ante ipſum Baſilienſe Concilium conſueuerant; acceptã in ipſo concilio Conſtantienſi concordia, eiuſdem tenoris, qualẽ diximus poſtea Germanos acceptauiſſe, ſub Nicolao quinto. Hoc autem in ipſo Concilio ita factum eſſe, inter alias nationes, & Martinum Papam ibi electum, pro-

batur ex ultimo decreto 43 ſeſſionis eiuſdem Concilij; & ex Conſilio Geminiani 36 ubi ponit concordiæ uerba. Fuerant *autem in ipſo Conſtantienſi Concilio factæ huiuſmodi concordiæ, ut patet ex ſuperius relato ultimo decreto, quadrageſimæ tertiæ ſeſſionis:* Vbi dicitur. Martinus etc. De*cernimus, & declaramus, ſacro approbante* Concilio, *per decreta, ſtatuta, & ordinata, tam lecta in præſenti ſeſſione, quàm concordata cum ſingulis nationibus eiuſdem* Concilij, *(& quæ in noſtra cancellaria poni uolumus, & literas in forma publica, ſub ſigillo* V*icecancellarij uolentibus confici, atq; tradi huic ſacro concilio) ſuper articulis contentis in decreto, ſuper reformatione fienda, die ſabbati xxx menſis octobris proximè præteriti promulgata, fuiſſe, & eſſe iam ſatisfactum.* Et *quoniam uidetur facere ad propoſitum, libet hic inſerere particulam orationis, quam tunc ad* Henri*cum ſextum* Regem Angliæ, *habuit miſſus ab* Eugenio Pon*tifice legatus* Petrus de Monte Iuriſconſultibus *egregius; qui poſtea fuit* Epiſcopus Briſſinenſis, & *cuius in iure habemus* Repertorium *illud inſigne, appellatum,* Repertorium Brixinenſis; & *tractatum de* Monarchia. Is *ergo in oratione prædicta ita inquit: Sed hæc miſſa faciamus, ne à gemino ouo (ut aiunt) exordium ſumpſiſſe uideamur.* Ad *eà uerò, quæ proximis diebus in ipſa ſinodo geſta ſunt, ueniamus; quæ ſane talia ſunt, ut maximam mereantur repræhenſionem.* Nec *ulla ratione, ſine graui diuinæ maieſtatis offenſa ualent tollerari.* Hi *enim qui* Pontificem Maximum, *uirum utiq; ſanctum, quietum, & pacificum, capitali odio perſequuntur, poſteaquàm temporali eum patrimonio ſpoliatum intellexerunt, ſpirituali quoq; ſubſidio priuare cogitauerunt, ut ſic omni prorſus auxilio deſtitutus, dignitatem*

Verba Petri Epiſcopi Brixinenſis ex eius oratione habita coram tunc Rege Angliæ.

ſummi Apoſtolatus tueri nequaquam poſſet: Plebem itaque *illam ſinodalem, quæ ſemper nouis rebus ſolet gaudere, ma lis quibuſdam artibus, quas pudor uetat referre, facilè ins duxerunt; ut uacantium beneficiorum fructus (quos uſita tiore uocabulo annatas dicunt) ſummo* Pontifici *lege inters dicerentur*; Fauoribus *itaque, & clamoribus inſanientis uulgi, ea lex lata eſt, qua & Pontifici talium fructuum re ceptio, & his quibus beneficia conferuntur ſolutio, ueluti ſimoniaca prohibetur*. Huic *autem legi ferendæ, etſi mul ti uenerabiles* Patres, *magnæq; auctoritatis uiri contradi xerint; manifeſtam in ea, Sedis Apoſtolicæ, & Vicarij Chriſti depreſſionem contineri dicentes; præualuit tamen indiſcreta multitudinis, non tam auctoritas, quàm uolun tas; quæ ad tantam temeritatem, eò erat audacior, quò potentium quorundam ſtimulis agitabatur*. Quid *hac lege pernicioſius? quid deteſtabilius? quid ab omni humanitate, atque honeſtate remotius?* Quæ *nam (bone* Ieſu) *eſt hæc ſinodalis reformatio?* Summum Pontificem, *omni ſpirituali, ac temporali auxilio priuare; eumquè ueluti mendicum quendam hominem conſtituere, qui nec ſuis, nec eccleſiæ neceſſitatibus poſſit ullatenus prouidere?* Et *quanquam huius legis iniquitas, ſi tamen lex dicenda eſt, ſatis per ſe ipſam appareat; conabor tamen, id paucis oſtendere, quibus breuiter explicitis perorauero*. Debet *lex (ut à maioribus noſtris traditum eſt) eſſe honeſta, iuxta, poſſibilis, ſe cundum naturam, & patriæ conſuetudinem, loco denique, ac tempori conueniens, utilis demum, ac neceſſaria*. Quid *horum quæſo in hac lege poteſt inueniri?* Diſcurramus *per ſingula*. Magnam *inprimis continet turpitudinem*: Non *ne turpe, & indecens eſt, Sedis Apoſtolicæ priuilegia, &*

dignitates euertere? & quem Dominus principem uniuerſæ Eccleſiæ *conſtituit, aduerſus hunc moliri inſidias; hunc exinanire, debilitare; huic eccleſiaſticos redditus, qui ad ſupportanda onera regiminis ſunt deputati, impiè, atque inhumanè ſubtrahere? Iniuſtitiam uerò huius legis quis non uidet? Nonne iniuſtum eſt, & iniquum, ut qui plantat uineam, fructus eius commoditate priuetur? & qui paſcit gregem, de lactis dulcedine non ueſcatur? Etenim ſecundum Apoſtolum, qui ſeminat ſpiritualia, metere debet carnalia; et qui ſeruit altari debet uiuere de altari; Quòd ſi de inferioribus membris Eccleſiæ hoc dixiſſe Apoſtolum creditur, qui in partem ſollicitudinis ſunt uocati; quanto magis de Pontifice maximo, cui omnium fidelium uniuerſalis eſt cura commiſſa? Quantum uerò ab eccleſiæ conſuetudine diſcrepet, facilè diſcerni poteſt. Ea ſiquidem à tot præclaris Pontificibus, ac ſanctis patribus obſeruata, ſine magna, et rationabili cauſa uiolari non debuit; præſertim cum huius conſuetudinis ratio illa euidens fuerit, ut is qui regendæ multitudinis curam ſuſcipit, talibus muniatur adiumentis, quibus onus regiminis ualeat ſupportare; Sed & ſpiritualia ſine temporalibus diu eſſe non poſſunt; alterumq; alterius indiget auxilio? Loco uerò, ac tempori nullatenus conuenit; Nam quo tempore legem illam ediderunt; omni dominio temporali erat Summus Pontifex, tirannorum potentia, ſpoliatus; à propria ſede ui, & rebellione ſubditorum expulſus; eius pretioſa ſuppellex uulgi prædæ expoſita; omnia eius ornamenta direpta; adeò, ut non Summi Pontificis ornatu, ſed abiecti Monaci ueſtitu urbem reliquerit; ac demum inſignem Italiæ urbem Florentiam ſolus, profugusq; intrauerit; Quæ quidem ſi legis huius latores, piè ac reuerenter*

renter conſideraſſent; non ſolum eum hoc temporali ſubſidio non priuaſſent; ſed ſi nunquàm antea id exigere licuiſſet, pro neceſſitate rerum ac temporis, eam exactionem inſtituere debuiſſent. Quem unquàm Pontificem legimus in tantis neceſſitatibus conſtitutum, tot uallatum periculis, tot hoſtilibus inſidijs circumſeptum, qui ſubditorum auxilia nõ poſtulauerit? qui clero decimas non indixerit? qui Reges, & Principes in ſuum & eccleſiæ ſubſidium non uocauerit? Ab his tamen omnibus magna fretus humilitate, ac patientia Pontifex noſter abſtinuit; nemini grauis, nemini moleſtus fuit; neque tunc cum maximè egeret cuiuſquam ſubſidium implorauit: ſpem certam habens in Domino, qui nunquàm deſerit ſperantes in ſe: Sed nec ſic potuit Baſilienſium malitiam ſuperare; qui eius patientia, & bonitate abutentes, longè nequiores facti ſunt, & in maiorem quotidie ſuperbiam excreſcentes, hanc iniquiſſimam legem condiderunt, quæ nullam in ſe continet utilitatem, nullam prorſus neceſſitatem: Nullus enim alius modus conuenientior inueniri potuit, quo Regna, & mundi prouinciæ minus pecunijs euacuentur, minus grauentur eccleſiæ, & aptius Summi Pontificis neceſſitatibus ſuccurratur, quàm per hanc primorum fructuum ſolutionem, quæ cum ab eo fieri debeat, qui ex beneficij collatione commodum percipit, diuinæ & naturali legi uidetur plurimum conuenire. Sed ſi alio modo prouideri poteſt, cur non eodem tempore, ueterem conſuetudinem abrogantes, nouum illum modum inſtituerunt? At polliciti ſunt hi prudentes legiſlatores ſe nouo alio remedio Pontifici Maximo prouiſuros: Interim igitur cum ſuper hoc diſceptatur, unde ſibi ipſi ſuccurret? quomodo eccleſiæ onera ſupportabit? qualiter publicis neceſſitatibus pro-

uidebit? aut unde ſtatui ſuo neceſſaria comparabit? Debuit ſiquidem res tam grauis, tam ardua, ſæpius diſcuti, crebro uentilari, & tandem magna cum maturitate, ſapientiaq; concludi; debuit colendiſſimorum patrum uoluntas inquiri; Debuit omnium nationum conſenſus adhiberi, doctiſſimorum hominum quoque uota ſcrutari; eorumq; præſertim, qui Deum præ oculis habentes, zelo iuſtitiæ, non deſiderio uindictæ, duci uiderentur. Qui ſi auditi eſſent, nunquàm tam nefandiſſimæ rei conſenſiſſent. Honorarunt, *Chriſtianiſſime Princeps, ſuperiorum temporum concilia mirum in modum Apoſtolicam Sedem, & Chriſti Vicarium illi præſidentem; nec uſquam eius primatum, dignitatem, ac priuilegia attingere, nedum uiolare præſumpſerunt: Cum enim ſcirent ſancti Patres, ſinodaliter conuenientes, ſine auctoritate Summi Pontificis, ſinodum generalem non poſſe conuenire; ipſa quoque concilia robur, auctoritatem, ac firmitatem ab illo accipere; ſacrilegum, ac penè hereticum eſſe iudicarunt, ſi unum in locum conuenientes, aliquid aduerſus illum agerent, quem auctorem, ac Principem ſuum diuina uoce cognoſcerent. Ab hoc ſanctorum patrum laudabili more, longè declinauit hæc ſinodus: legat quicunque uoluerit eius canones, & decreta; animaduertat eius actiones, & opera; perpauca certè inueniet, ex zelo fidei, & charitatis feruore proceſſiſſe; aut ad utilitatem publicam emanaſſe; ſed omnia plena ſunt odij, diffidij, & ambitionis; omnia nedum ad debilitationem, ſed ſubuerſionem ſupremi capitis eccleſiæ, quorundam machinationibus ordinata.*

Huic Brixinenſis orationi, cum dictus Rex Angliæ præſtando aſſenſum (ſpreto decreto Baſilienſi) permiſe-

rit per ſui Regni Prælatos continuari ſolutionem commu-nis, & minutorum ſeruitiorum, & per omnes regnico-las præſtari dictum denarium ſancti Petri; ſimiliterq́; alij Reges, & principes (exceptis Gallis) & ſeruitiorum, & dimidiæ annatæ ſolutionẽ per ſuos continuari uoluerint: negari non poteſt, quin uera fuerint per dictum Brixinenſem, pro inualiditate dicti decreti allegata: quodq́; illud fuiſſet iniuſtè, atque illegitimè, & per factionem quorundam ſeditioſorum, reclamantibus bonis, extortum: quando-quidem & ipſe Rex Angliæ, & alij Reges, & Principes, habebant in eodem Concilio ſuos legatos, per quos neceſſariò credendum eſt, eos fuiſſe factos certiores de ſingulis quæ ibi geſta erant; & ſi legitimè, an perperam geſta eſſent, et concluſa. Quamquàm etiam ſi prorſus omni ſeditione, & uitio ceſſante, decretum proceſſiſſet, contraria obſeruantia fuiſſet ſublatum: cum indubitati ſit iuris, quod conſuetudo contra canonem, qui nunquam fuit uſu receptus, præualet, & pro ipſius contrariæ conſuetudinis ualiditate, ſufficit factos eſſe actus contrarios; ut communiter tenent doctores in c. 1. de treg. & pace. Quid ergo dici poterit in hac ſpecie, ubi habemus contrariam conſuetudinem, etiam longiſſimi temporis, annorum plus minus centum triginta?

16 Sequebantur loco tertio, uerba Gloſſatoris pragmaticæ; circa quæ refellenda, non oportet multum fatigari, quia in ſummam ille, cum tanta uerborum incompoſita congerie, nihil aliud lucrifecit, niſi ut omnibus patefaceret mentem ſuam parum æquam Romano Pontifici; cuius dignitati quantum inuideret, non potuit diſſimulare: Quod pleriſque alijs, qui hac tempeſtate, contra ſummi pontificis auctoritatem libros inuulgare tentàuerunt, ſimiliter accidit; cum

nihil aliud probent quàm imprudentiam ſuam, & liuorem quo aduruntur, inſana eorum maledicentia detegant. Dicti *igitur Coſmæ ignoranti, adetegitur ex primis uerbis, ubi dicit, appellari annatas, quia per annum emolumenta beneficiorum percipiebantur, & adhuc hodie percipiuntur in* Curia Romana, *& alibi; & de ipſis notatur in clem. quia regulares .§. præmiſſa, de ſupp. negli. prælat.* Et dicuntur Annalia, *in extrauaganti* Ioannis *xxij, ſuſcepti: & uacantiæ, infra eodem .§. item quod ex nunc.* Et *ante tempus* Ioannis *xxij, rarò uel nunquam exigebantur; ſed ipſe* Papa, *per extrauagantem, cum nonnullæ: in qua præſupponit, aliam prius feciſſe, aſſerit fructus primi anni eccleſiarum uacantium ad triennium, in aliquibus orbis partibus, pro neceſſitatibus* Romanæ *eccleſiæ, ſuæ* Cameræ *reſeruaſſe: ſed quòd temporaliter, & ab aliquibus eccleſiis, pro temporis neceſſitate, ab eo exactum fuit; in perpetuum, & ad omnes eccleſias poſtea à Bonifacio nono, qui primus indifferenter eccleſiaſticis beneficijs annatarum uſum impoſuit, extenſum eſt, contra totius iuris diuini, & humani diſpoſitionem etc.* Dum *enim unico* Annatarum *uocabulo, credit ſignificari annatas, de quibus loquitur decretum* Baſilienſe; *& uacantias, & annalia, de quibus loquuntur extrauagantes* Ioannis *xxij; demonſtrat ignorauiſſe, quòd ea uocabula ſignificarent res diuerſas, quemadmodum ſuperius probaui.* Malitia *uerò eius oſtenditur, non ſolum ex eo, quia deprauatè deſcripſit uerba* Ioannis Andreæ, *ut collatione facta ſuperius oſtenſum eſt; ſed etiam quia diſſimulat commune, & minuta ſeruitia; quorum uſus, ut antea probatum eſt, non habebat initij memoriam; & illorum non facta mentione, contra rei ueritatem, confuſè omnium inuen*

tionem attribuit Bonifacio ix. Sed id quoque non ſine uene no; quia tacet Bonifacium ix introduxiſſe duntaxat dimidiam, loco integræ annatæ, cuius reſeruatio, non primùm à Ioanne xxij, ut ipſe falsò, ac temerè aſſeuerat; ſed ab antiquiſſimis antea temporibus fuerat in uſu. Et hæc quo ad primam uerborum dicti gloſſatoris partem; quæ dici poteſt eſſe narratiua. Subſequens uerò, in qua dicit eius ſententiã dum ait; Contra totius iuris diuini, & humani diſpoſitionem; Nonne ſcriptum eſt, Neminem concutiatis? & quod gratis accepiſtis, gratis date? Nunquid Simon magus cum gratiam ſpiritus ſancti emere uellet, damnationis ſuæ ſententiam à Petro audiuit; Pecunia tua tecum ſit in perditionem. Et qui ſunt illi qui dant, *& recipiunt annatas, niſi ementes, & uendentes in templo, quos Chriſtus ab illo eiecit; etiam ex euentu ſolo damnandi ſunt, nam ex hoc indigni, & qui plus pecuniarum habent promouentur; & dignus eſt prælatura, cui non actionis meritum, ſed copiarum præmia ſuffragantur. Vnde reſtat, ut nihil ſibi in eccleſiaſticis honoribus grauitas, nihil ſibi defendat induſtria, ſed totum auri profanus amor obtineat. Pro ſolutione annatæ, plerunq; mobilia, etiam precioſa, eccleſiarum uenduntur. Parentes promotorum, pecunijs exhauſti, deſtruuntur: materia exigendi à ſubditis paratur; ut quotidie uidemus, promotos à ſubditis pecuniaſ ſub uelamento iucundi aduentus (quem triſtem & mœſtum potius dixerim) exigere. Vnde boni Prophetæ, olim munera prophetiæ non accipiebant, ſed ſtipes tabernaculi: mali autem quia accipiebant; prophetia (quæ donum dei erat) in diuinationem; (quæ diabolica eſt) conuertebatur. Quid aliud colligitur, niſi (ut ait* Hieremias*) Idcirco propter uos Sion quaſi ager arabitur &*

Hieruſalem in cuſtodia pomerij erit. Hæc dicti Gloſſatoris *ſententia, uel potius temerarium iudicium, cum ex ipſa ſua temeritate confundatur, non indiget alia confutatione.* Prima enim pars, *quia præſupponit receptionem, & ſolutionem* Annatarum *eſſe ſimoniacam, quaſi emantur, et uendantur beneficia; ex antedictis redditur falſa; cum ſit probatum contrarium.* Et pro his quæ dixi, *(tanta eſt ueritatis efficacia, quæ etiam ex ore mendacium, inuitis illorum dentibus exit in lucem) ipſe idem gloſſator teſtimonium facit: quandoquidem paulo inferius in glos. uerbi: conſuetudinis: ubi quærit, an ibi reprobetur conſuetudo generalis in omnibus eccleſiis collegiatis, quod* Canonici *in ſua receptione dant aliquid; facit diſtinctionem, in qua inter alia ponit hæc uerba.* Poteſt dici, *quod ſi cõſuetudo imponit hoc onus præbendæ, & non recepto, & ualet in fauorem cultus diuini, arg. c. ſignificatum: de præben. & cap. 1. ut eccleſia. beneſi. & hoc caſu poteſt eſſe uerum, quòd à principio etiam cautio exigi poſſit; arg. xviij. diſtin. de* Eulogijs: *et xviij q. 2. ſeruitium.* Quæ *uerba conſentiunt cum his, quæ antea dixi pro iuſtitia annatarum; cum ſint onus impoſitum, nõn ipſis promotis, imo neque etiam beneficijs, ſed fructibus.* Inſuper *idem* Gloſſator, *ibidem ſubiungit hæc uerba. Similiter poteſt quæri; an hic damnetur conſuetudo, quaſi generalis in* Normandia, *in dioceſi* Pariſienſi, *& alijs pluribus locis, qua* Epiſcopi, *uel* Archidiaconi *percipiunt fructus primi anni beneficiorum uacantium; pro deportu.* Et *uidetur quòd non, quia talem conſuetudinem iura approbant c. præſenti. §. porrò. de offi. ordi. lib. vi.* Excepto *quòd habetur, in c. quia ſæpe: de electione: & in clem. ſtatutum. §. 1. de electione: &* Docto. *ut not.*

Ioan. Andr. in c. nemo. de reg. iur. lib. vi. 1. no. Vbi allegat extrau. Ioannis *xxij. ſuſcepti regiminis; ubi hoc eſt deciſum.* Allegat *eam in clemen.* 1. *de conceſſ. præben. in clemen. ij. de decimis.* Non *eſt autem ucriſimile, unico uerbo, tot iura ſubuerti:* Ideo *poſſes intelligere hunc textum; cum tales deportus, uel* ANNATÆ *exiguntur pro collatione, uel inueſtitura, aut alijs ſpiritualibus; ita quòd illa ſint cauſa immediata, propter quam talia exiguntur.* Hæc *autem ratio, quam egregius ille gloſſator fecit, pro ſubſtentatione illius conſuetudinis, per canones, & extrauagantes, ab eo citatas; ad commodum* EPISCOPORUM, *&* Archidiaco*norum approbatæ; multo magis facit ad fauorem* Papæ, *&* Sanctæ Sedis Apoſtolicæ; *præſertim cum cauſa exactionis annatarum, non ſit collatio, neque beneficium; ſed uacatio, et fructus ipſi, ut antea probatū eſt.* Pars *altera ſententiæ dicti gloſſatoris, ubi poſuit,* Annatas *etiā ex euentu eſſe damnandas, quaſi qui plus pecuniarum habent, quàm libet indigni promoueantur; & reliqua. poteſt bilem ſimul, & iocum (ut* Horatij *uerbis utar) mouere.* Nam, *quantum attinet ad* Annatas, *de quibus ipſe loquitur, tum ſint certæ, & notæ,* Epiſcopatuum *uidelicet, &* Monaſteriorum, *ex libris taxarum; inferiorum uerò beneficiorum, ex ipſo uero ualore, qui exprimitur; non poteſt eſſe locus ementitæ per dictum gloſſatorem licitationi; præſertim cum ſummæ prædictæ, non ſoluantur* Pontifici *ad manum, neque tempore quo fiunt prouiſiones; ſed poſtea officialibus ad id deputatis, quandocunque libet ipſis prouiſis literas expedire: quas plerique (ut antea dictum eſt) nunquam expediunt.* Præterea, *licitationi prædictæ, etiam ſi maximè uellet* Pa*pa, uix locus eſſe poteſt quò ad* EPISCOPATUS, *et* Monaſteria;

quæ ferè omnia conceduntur nominatis à Regibus, *&* Principibus, *ſub quorum temporali ditione ſunt* Epiſcopatus, *&* Monaſteria: *inter quos, uel præcipuus, eſt* Rex Francorum: *aut electis à ſuis capitulis; ut in* Germania, *& quibuſdam alijs partibus: ita quod non remaneat Pontifici libera* Epiſcopatuum, *&* Monaſteriorum *collatio, niſi in certis* Italiæ *partibus. Quò uerò ad alia inferiora beneficia; multo minus talia ementiri debebat præfatus gloſſator; deplorando deſtructionem pecuniarum* Galliæ; *cum ipſis gallis, ratione inferius dicenda, indultum ſit; ut pro illis non ſoluant annatam, et liceat eis impune quorumcunq; inferiorum beneficiorum fructus, exprimere ſub ualore 24 ducatorum.* Neque *omittendum eſt, quin etiam eludamus ridiculam illius exclamationem, quam facit ſuper depauperatione illorum; qui promouentur; à quibus, ut ipſe ait, pro ſolutione annatæ plerunque mobilia, & precioſa eccleſiarum uenduntur: & eorum parentes pecunijs exhauſti deſtruuntur.* Vnde *enim prouenire, aut cui perſuaderi poteſt tanta deſtructio, cauſa annatarum; ſi pro epiſcopatibus, &* Monaſterijs, *taxa, non excedit tertiam; & pro inferioribus, annata non excedit dimidiam ueri ualoris?* Et *ſi quilibet prouiſus, illicò recuperaturus eſt ex fructibus, ibi triplicatam, hic duplicatam ſummam? uel potius multò maiorem; ſiquidem rariſſimi ſunt* Epiſcopatus, *&* Monaſteria, *quorum fructus non ſint multum aucti à tempore, à quo inſtauratæ fuerunt à* Ioanne *xxij. taxæ prædictæ.* Et *de beneficijs inferioribus, nunquam ferè uerus ad unguem exprimitur ualor: & talis, qualis exprimitur, ſemper intelligitur deductis omnibus expenſis, & oneribus conſuetis.* Itaque, *cum riſu miſſum faciamus dictum* Gloſſatorem, *qui;*

poſita

poſita uera cauſa; et uero modo ſolutionis annatæ, quemadmodum ſuperius poſui, ex his quæ dixit in glos. uerb. conſuetudinis, conuictus eſt facere pro iuſtitia annatarum.

27 Et quamuis Baſilienſi decreto, ex prædictis (ut mihi uidetur) ſufficienter confutato; neceſſe non ſit, pragmaticam Galliæ ſanctionem antedictam, quæ in ipſo baſilienſi decreto fundamentum habuit, confutare; tamen ne in alicuius mente remaneat ſcrupulus, propterea quod, tanta et talis natio, quanta et qualis eſt Gallicana, decretum illud, per ipſam pragmaticam acceptatum, octuaginta fere annis obſeruare contenderit; non ab re uidebitur eſſe, ſi de ipſa quoq; pragmatica, quomodo ſe res habeat exponamus. Recto autem ordine procedendo, cauſamq; rei cognoſcendo, ſcire oportet, nullum eſſe inter Chriſtianos Principem, qui liberius, ac ſæpius Eccleſiarum redditibus manus apponere conſueuerit, quàm Reges Francorum, qui olim id faciebant auctoritate ſummi Pontificis, deinde etiam inſcio ſummo Pontifice, idem facere ſibi ipſis uſurpauerunt. Quod, ultra illos, qui Regni Franciæ hiſtoriam deſcripſerunt, probat etiam Albericus de Roſate, qui in ſuo dictionario, uerbo, Decima, § . ultimo, dicit hæc uerba. Proh dolor; unum in fine huius materiæ ſilere non poſſum, quod oculata fide percepi: Et notorium eſt, quod iſtæ decimæ, quæ ad deuotionem diuini nominis, à principio proceſſerunt, intantum propter malos paſtores Eccleſiæ, diſtribui uidi Regi Franciæ, ſub colore paſſagij ad recuperationem terræ ſanctæ, tempore Papæ Ioannis xxij. & tamen unum paſſum, uel apparatum non fecit, et ſic etiam eſt conceſſa, et conceditur ſæpe alijs regibus, principibus, et baronibus in certis territorijs, per Papam, et Cardinales: Alij quoq;

Verba Alberici contra ſeculariũ principum auaritiam.

F

Prælati,& Clerici *inferiores, an eas diſpenſent, ſicut ſta tuit lex diuina, quilibet palpare poteſt;* V*iolenter enim,& crudeliter eas extorquent à pauperibus ruſticis, & culto ribus, debitas, & indebitas ſi poſſunt; nec per eos commu niter remanet, ut eas diſtribuant, non pauperibus, ſed concubinis, & fornicarijs ſuis, ac filijs adulterinis; Quod uerè* Dominus *ſuo tempore non relinquet inultum; alias mentirentur diuinæ ſcripturæ.* Hæc *ſpiritu certè propheti co ex euentu dixiſſe comprobatur* Albericus. *Nam & ego uidi hominis benè docti libellum, qui complorans* Chriſtia*næ* Religionis *calamitatem, obſeruauit miſeros exitus, quos habuerunt multorum* Principum *res; præſertim bellicæ: quas illi aggreſſi ſunt gerere, extortis ab eccleſiaſticis locis pecu nijs, ſiue propria auctoritate, ſiue impetratis à ſummo* Pon*tifice, prætextu alicuius falſæ cauſæ, decimis, aut alijs ſubſi dijs; obliti quòd ſicut ipſi, quæ ſunt principis uolunt pro ſe, ita etiam quæ dei ſunt, iuxta* Euangelium, *deberent* Deo *relinquere.* Quò *uero ad ipſos eccleſiaſticos, qui eccleſia rum fructus (ut* Albericus *conqueritur) malè diſpenſant; abſque doctore, uel obſeruatore aliquo, unuſquiſque per ſe, de ijs quæ cognouit, reminiſci poteſt, & uidebit periiſſe, ut ait ſcriptura, eorum nomen cum ſonitu.* Et *ſicut ſcriptum eſt,* Iobi *cap.* 20. Qui *eum uiderant dicent, ubi eſt? uelut ſomnium auolans non inuenietur; tranſiet ſicut uiſio noctur na:* Oculus *qui eum uiderat, non uidebit, neque ultra in tuebitur eum locus ſuus.* Filij *eius atterentur egeſtate, & manus illius reddent ei dolorem ſuum. Sed eo, unde digreſſi ſumus, regrediendo:* Ioannes Andreæ *quoque in clem. ij. de decimis,* Vbi *tex. dicit, ſi beneficiorum decima, cuiuis ſimpliciter concedatur:* Ipſe *ſuper uerbo, cuiuis, ait,* Præ

lato, principi, uel alteri, in Regno Franciæ ſæpe practica tur iſte caſus. Hoc autem cum ita eſſet, non defuerunt ex ipſis eccleſiaſticis, quibus dolebat ſoluere conſueta Papæ, et Regi decimas; qui incæperunt Regi, & eius aulicis perſua dere, quod melius erat ſubtrahere illa, quæ ſoluebantur Pontifici, & Romanæ Curiæ, ut Rex ipſe poſſet oportu nitatibus ſuis melius conſulere. Hancq; occaſionem arripue runt dicti aſſentatores, ſub dicto Carolo vi Rege, qui erat adoleſcens, eiusq; Regnum, & pecuniæ, ab Agnatis, & aulicis diripiebantur: Ideoq; ſub ſpecie ſubtrahendi obedien tiam Benedicto xiij; nomine ipſius Regis fecerunt ſuperius exemplatum decretum: Et nihilominus, paulòpoſt à Papa Gregorio xij, prætextu expeditionis faciendæ, pro recupe ratione Regni Siciliæ, impetrauerunt duas decimas. Ea igi tur dulcedine allectus etiam Carolus vij illius filius, accepta tis nonnullis Baſilienſis Concilij decretis die 7. Iunij, Anno Domini 1438, habita in Ciuitate Bituricenſi congregatio ne Prælatorum, & procerum ſuorum; compoſuit libel lum, quem ſub nomine pragmaticæ ſanctionis, pro lege ſer uari iuſſit, inter quæ decreta, erat illud ſuperius exempla tum, factū à Baſilienſibus, ſuper Annatarum prohibitione. Poſt quam pragmaticæ editionem, inter Pontifices Roma nos, & Reges Francorum, ea de re pluries altercato; tan dem Ludouicus Rex eius nominis xi, illam abrogauit; & plenam obedientiam Pio ij Pontifici, & ſanctæ Sedi Apo ſtolicæ reddidit; licet parlamenta, & Vniuerſitates Pa riſienſes, nunquam uoluerint Regiæ uoluntati prædictæ ac quieſcere: quamobrem tumultuatum deſuper fuit, uſque ad tempus Papæ Iulij ij; qui hac potiſſimum de cauſa, indixit Concilium Lateranenſe; & cum aperto, ac durante Con

cilio,Iulius ipſe deceſſiſſet; inter Leonem x Pontificem ipſius Iulij ſucceſſorem,& Franciſcum Regem,facta fuit concordia, iuſſumq; ipſam concordiam, loco dictæ pragmaticæ,deinde ſeruari debere: itaq; factum eſt, expeditis deſuper literis oportunis, tã Leonis Põtificis,quàm Franciſci Regis prædictorum, de Anno Domini 1517 & omnia lecta, publicata, & regiſtrata fuerunt, etiam in ipſius Regni Franciæ parlamentis, et uulgariter appellantur concordata Franciæ. Concludendo igitur de pragmatica; dicimus, illam contra Annatas nullum facere præiudicium; quando quidem earum fundamentum totum erat in ipſo Baſilienſi decreto; illo iam per antea dicta ſublato, facile corruit deſuper factum pragmaticæ ædificium: Vt parum apte, concluſiſſe uideatur Duarenus Iureconſultus argumentum ſuum, qui in uulgato quodam libro, de ſacris eccleſiaſticis miſterijs, ac beneficijs; ſub titulo de Annata; utitur hac argumentandi forma: vſitatum eſt apud nos, & Leonina conſtitutione, cuius ſæpe meminimus, confirmatum, genus uectigalis,quod uulgus Annatam uocat; Nam cum primum recens lectus eſt, & à Rege nominatus aut Epiſcopus, aut Cenobiarcha; Romanus Pontifex, anni integri fructus eius beneficij percipit, eosq; ſibi ſtatim ſolui, ac repræſentari curat. Huc uſque bonus hic argumentator, duo dixit mendacia, unum,ubi dixit, Anni integri fructus; alterum, quod Papa,illos ſtatim facta nominatione, ſibi ſolui curat: cum inter nominationem,& expeditionem literarum, ſecundum quam ſoluitur annata, plerunque intercedant plures ne dum menſes, ſed anni; & plerunq; literæ,ut ſæpius dictum eſt, nunquam expediantur, neq; ſoluatur annata. Proſequitur deinde dicens. Hoc uectigal, quod annuum

appellatur, non quòd Anniuerſarium, ſed quòd unius anni ſit, quidam à Bonifacio nono inuentum; alij à Ioanne xxij, ſcribunt: Et hic quoque aliorum errorem ſecutus, cum loquatur duntaxat de Epiſcopatibus, & Monaſterijs; pro quibus non annata, ſed ſeruitia, quæ immemorabili tempore, ante Bonifacium, & Ioannē prædictos pontifices, erant in uſum. Subiungit deinde, ſæpe quæſitum eſſe, an iure poſſet exigi: & illam fere Theologorum, & iuris Pontificij conſultorum eſſe opinionem: Romanum Pontificem, lege ſimoniaci ambitus, ut cæteros Epiſcopos teneri, ſi pro ſacris miniſterijs, pecuniam accipiat: atq; inculcata authoritate Concilij Baſilienſis, quo dicit hoc genus uectigalis eſſe damnatum, concludit in hæc uerba, uidelicet: Quoquo ſe uertant Pontifices, quibuſcunque decretis, conſtitutionibus, pactisque hanc exactionem tueantur, diuinum oraculum ſemper eis opponemus, gratis accepiſtis, gratis date. Atque ex hac ſua concluſione, infert corollarium aduerſus dicta ultima concordata; in hæc uerba, uidelicet. Quod cum ita ſit, conuentio inter Regem noſtrum, Pontificemque Leonem inita, turpis omnino, ac inhoneſta quibuſdam uidetur, ideoque pro non ſcripta haberi, ac reici deberi. Ita tamen, ut cætera capita eiuſdem conuentionis, quæ à ratione, honeſtateque non abhorrent, nihilominus obſeruentur. Hæc eſt dicti Duareni ſententia: Quæ quoniam ex ſupradictis ſatis eſt confutata, uidetur ei, oppoſito corollario, poſſe occurri dicendo. Quia Annatæ exactio non eſt ſimoniaca, decretumque Baſilienſe, pro illarum abrogatione factum, uniuerſe ab omnibus reprobatum, iniuſtumque, & impium fuit, & in cōſequentiam, talis erat pragmatica ſanctio, ſuper Baſilienſi

decreto fundata; Hinc infertur, quod conuentio inter Franciſcum Regem, & Leonem Pontificem inita, honeſta, iuſta, & laudabilis, ideóque inuiolabiliter ſeruanda eſt.

Sed non quieſcit adhuc animus, niſi de pragmaticæ prædictæ improbitate, antiquos etiam proferam teſtes. Petrus ille Epiſcopus Brixinenſis, qui ante dictam legationem, per Eugenium Papam, etiam ad ipſum Carolum ſeptimum pragmaticæ auctorem, miſſus fuit; in ſatis bene longa oratione, quam coram ipſo Carolo Rege habuit, non expauit in eius faciem, quantum attinebat ad ipſam pragmaticam ſanctionem, aperte loqui in hæc uerba. 30

Verba Petri Epi Brixinẽſis ex eius oratione habita coram Carolo vii. rege Francorum.

Atque in ea re, ut miſſa faciamus reliqua, & omnis noſtra ad te conuertatur oratio; Non poteſt Eugenius Pontifex non magnopere dolere, atque admirari; tantum in te fuiſſe reformationis deſiderium, ut (quod bona uenia tua dixerim) leges plenas turpitudinis, ac deformationis, a Baſilienſibus editas, pro reformatione admiſeris. Legem enim quandam Maieſtas tua fertur promulgaſſe, quam uulgo, pragmaticam ſanctionem uocant, in qua Baſilienſium decreta quædam diceris recepiſſe; & in Regno tuo ab omnibus obſeruari mandaſſe. Quod profecto a ueteri Principum more uidetur fuiſſe quàm maxime alienum: Eſto enim quod Baſilienſium leges ſanctæ & honeſtæ fuiſſent, illæ tamen, tanquam ſtatuta ſinodalia, haberi nullatenus debuiſſent, niſi eas Apoſtolicæ confirmationis robur ſolidaſſet. Quid enim tibi, & cæteris circa eas credendum, quid tenendum eſſet, debuiſti a Sede Apoſtolica poſtulare: Idque exemplo ſanctorum Patrum, ac clariſſimorum Regum, quorum tibi actiones proponimus, ne rem nouam dicere uideamur. & ſubinde, propoſitis exemplis Iuſtinia-

ni, & Caroli Magni Imperatorum, auctoritatibusq; aliquot ſanctorum Patrum, & ſacræ ſcripturæ, quas breuitatis cauſa, hic ommittendas eſſe cenſeo; proſequitur dicens. Cum itaque harum conſtitutionum a te receptarum, quædam omnino confirmatæ non ſint; quædam uerò perpetuam Sedis Apoſtolicæ damnationem meruerint: quo pacto pro legibus abs te haberi potuerint, non ſatis animaduertimus: cum tuum non ſit, hoc eſt Chriſtiani Principis, id recipere, id obſeruare, quod Romanæ Eccleſiæ damnauit auctoritas. Id autem ſumma cũ ratione factum eſſe, quis inficiabitur. Ea enim Baſilienſium decreta, ius diuinum grauiſſime lædunt, & priuilegia Sedis Apoſtolicæ; non ab homine aliquo, ſed ab ipſo Deo collata, impijſſimè uiolant, quod hereticum eſſe, ſancti nos patres admonuerunt? Et poſtquam ad hoc quoque probandum, Nicolai primi, & Leonis Pontificum adduxit auctoritas, ſubiungit. Vtinam ſurdi Baſilienſes ad hæc aperuiſſent aures, & ut bene agerent, intelligere uoluiſſent; in has enim ſordes, nec ſe, nec alios præcipitauiſſent. Tu uero, Chriſtianiſſime Princeps, qui & pacem Eccleſiæ, & decorem eius affectuoſiſſimè cupis, quæcunque dicimus gratiſſime audis, & in arcano pectoris tui colligis, ac cuſtodis. O ſi poſſem ſingulis huius tuæ legis capitulis immorari, oſtenderem profecto, neque Baſilienſibus, horum malorum auctoribus, facere, neque tibi eas conſtitutiones recipere licuiſſe, quæ Romanæ Eccleſiæ dignitati, honori, principatui, ac priuilegijs derogant, quorum tanta fuit apud maiores tuos reuerentia, tanta uis, tanta auctoritas; ut ea omnia potentia, & armis, ipſo quoque ſanguine tueri, ac defendere minime dubitauerint. Sed quoniam non par-

ui, neque leuis negotij ea res eſt, idq; temporis huius ratio nequaquam patitur, longius enim dixi quàm in initio propoſueram, erit benignitatis, & clementiæ tuæ, alio tempore de his (quæ nunc miſſa facimus) nos audire. Cõfidimus enim, Maieſtati tuæ, Baſilienſium dolos, erroresq; grauiſſimos, Pontificis uero maximi iuſtitiam, æquitatem, honeſtatem, ac ueritatem oſtendere: & ita oſtẽdere, ut glorioſa illa ſua animi magnitudine, & feruore fidei ardentiſſimo, aduerſus eorum iniquiſſimas leges inſurgas, illasq; damnes, reprobes, ac reiicias: quoniam ex ipſis peruerſis legibus, (utpote auctoritatem, & dignitatem ſedis apoſtolicæ corrumpentibus) nõ reformatio, quam ſe facturos per hoc decennium polliciti ſunt, ſed abhominanda deformitas introducta eſt.

Alter antiquus teſtis, eſt Helias Archiepiſcopus Turonenſis, qui tunc erat a conſilijs dicti Ludouici. xi. Regis, & contra pragmaticam, & illius fautores, pro ipſius Regis abrogatione prædicta ſcripſit, concludens obediendum eſſe Romanæ, & Apoſtolicæ Eccleſiæ, poſthabita pragmatica ſanctione prædicta: quam concluſionem probat his rationibus, quarum prima ſumitur à Sanctæ ſedis Apoſtolicæ, & in ea ſedentis Pontificis præeminentia; Secunda, a periculo quod incurritur, ſi eiuſdem Sanctæ ſedis Apoſtolicæ obedientia quomodolibet tranſgrediatur; Tertia, ex ipſius Regis prædeceſſorum benedictæ propaginis Francorum domus fide, & deuotione, quibus mirifice decorati claruerũt; Quarta, ex eiuſdem Sanctæ ſedis Apoſtolicæ, in præfatam Sacrã domum Francorũ, benedictione: Quas omnes rationes, cum authoritatibus, & exemplis comprobauerit, ſubinde addit quintam rationem, ex eiuſdem pragmaticæ exorbitatione, & minus ſufficienti authoritate: exorbitatione [illegible]

Verba Helie Archiepiſcopi Turonenſis.

eo arguit, quia in ipſius pragmaticæ principio, auctoritatis apoſtolicæ uſus grauiter inculpatur; & ei in multis detrahitur, quod multis ſcripturæ ſacræ, & Conciliorum locis, probat eſſe contra ius diuinum: deinde quod ipſa pragmatica ſufficienti auctoritate careret, arguit hoc modo. Quoniam (inquit) ſi uim & auctoritatem legis obtinet, neceſſe eſt dicere, à quo hæc auctoritas dependeat: & uidetur quod à nullo poſſit dependere; quia aut à Rege illam dictante, & pronunciante; aut à prælatorum, & aliorum Regni procerum congregatione, aut à Baſilienſis Concilij editione, per ſufficientem diuiſionem, quia certum eſt, quod non à Papa, qui illam improbat, & deteſtatur. Primum autem membrum, quod non poſſit ſubſiſtere auctoritate Regis, probat, quia materia ſubiecta non erat ſub iuriſdictione, & poteſtate Regis, nempe de his, quæ ſpectant ad fidem, & Religionem; ſecundum, quia illi, qui dicta conſtitutione pragmatica ligari debebant, perſonæ ſcilicet Eccleſiaſticæ, nõ erant ipſi Regi ſubditi. A Prælatorum uerò, & aliorum Regni procerum congregatione, conſtitutionem prædictam auctoritatẽ habere poſſe negat, eo quòd de iure, nulla prælatorum, uel clericorum Congregatio cenſeatur eſſe legitima, niſi ſummi Pontificis auctoritate fiat: Licet enim (inquit) quilibet Epiſcopus Clerum ſuum, pro utilitate ſuæ dioceſis, & Archiepiſcopus prouinciæ ſuæ ſuffraganeos conuocare poſſit, & debeat, unus tamen Epiſcopus, alium Epiſcopum, & Archiepiſcopus, alium Archiepiſcopum, aut alterius Eccleſiæ ſuffraganeum conuocare non poteſt. Congregatio itaque multorum Archiepiſcoporum, Epiſcoporum, Abbatuum, & priorum, & clericorum diuerſarum dioceſum, nullam uidetur habere iuris ſubſiſtentiam; cum nullus, de iure, auctoritatem

habeat conuocandi, neque tali congregationi præſidendi, ſed neque aliud ſtatuendi, præcipuè contra Summi Pontificis au ctoritatem; & talis congregatio acefala cenſeretur; & ſi permitteretur, ſequeretur exinde graue diſſidium in Eccle ſia, quæ una eſt Chriſti ſponſa immaculata. Nam quælibet natio niteretur ſine capite ad ſui nutum introducere ſibi ri tum nouum: & ſic poſſent inde prouenire ſciſſuræ, ac ſciſ mata in Eccleſia; & ſic recedere ab unitate unius capitis; quod improbat Apoſtolus, prima, ad Corinthios. Et poſt multas auctoritates, ſubiungit: Amplius oſtendi poteſt, quòd dicta Congregatio Bituricenſis, nulla cenſeri potuit eſſe au ctoritate ſuffulta, quoniam dicere oportet, a ſufficienti diui ſione; quòd aut fuit Concilium generale, & hoc non; quia non interuenit auctoritas Papæ, ſine qua celebrari non po teſt, ut præoſtenſum eſt, neque interuenerunt aliæ natio nes: Aut prouinciale, & hoc non; quia Concilium prouin ciale dicitur, quod Metropolitanus, cum ſuis ſuffraganeis, in ſua prouincia celebrat: Aut ſinodus epiſcopalis, & hoc non, quia in tali eſt unus Epiſcopus tantum, qui præſidet; & auctoritatem impartit. Et cum ad hæc ſingula compro banda, iura, & auctoritates citet; poſtremò addit, quod prag matica prædicta, non ualeret a Baſilienſis Concilij editione ſubſiſtere: nã tacitis (inquit) multis quæ exprimi poſſent, utpotè, quæ fuit cauſa mouens, conuocandi illud Baſilienſe Concilium, & quis modus in proſecutione fuerit obſerua tus: Qualis etiam per Baſilienſes facta fuerit Antipapæ intruſio, manifeſtata finaliter per factum, cui meritò non aſ ſenſit vniuerſalis Eccleſia, ut ſatis de ſe patet, de quibus ad præſens ſuperſedeo. Sed alia ſunt, propter quæ, auctoritas dicti Concilij Baſilienſis, conſolidare nequit ipſam pragma

ticam: & primũ eſt, Sacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ præhe minentia; & auctoritas, quæ ſuper omne Concilium eſt, ut ſuperius ex multis iuribus, & auctoritatibus, eſt pro-batum, unde in editione quorumcunque decretorum, uel Canonum S. R. Eccleſiæ auctoritas, ſubintelligitur ſem-per excepta. Et poſt multa iura, etiam ad hoc adducta, dicit; Secundum, eſt eiuſdem Concilij Baſilienſis auctorita-tis nullitas; Nam ea prætenſa, quæ dicuntur edidiſſe decre-ta, ſuper quibus fundatur dicta pragmatica; ediderunt poſt factam translationem Cõcilij, ex Baſilea, ad ciuitatem Fer-rariæ, & poſt excommunicationem latam per Papam, Do minum uidelicet Eugenium, contra Baſilienſes, niſi diſcede-rent à Ciuitate Baſilea, quò ad effectum Concilij prætenſi: & ſic eidem omnis auctoritas defuit. Et poſtquàm multis etiam auctoritatibus, probauit ualuiſſe translationem Conci lij, & excommunicationem prædictam, dicit; Tertium, eſt eiuſdem pragmaticæ, & decretorum, prætenſi Baſilienſis Concilij, contrarietas. Primò, quoniam illud Concilium Ba ſilienſe, præuentionem in conferendis beneficijs, Papæ libe-ram reliquit, ſicut etiam de iure cõmuni ſibi competit; Prag-matica uero non annuit. Secundò, dictum Concilium per de-cretum ordinat, quòd Principes, pro electionibus faciendis, literas electoribus non dirigant, neque preces fundant; ſed liberè eligere permittant; Pragmatica uero, illi decreto non acquieſcit. Præterea ſunt in dicta pragmatica additiones, uarietates, modificationes, & reſtrictiones in dictis decretis, prout conſtat per tenorem ipſius pragmaticæ, quam confir-mari, præſtolati ſunt ſibi per Regios Oratores, à memorato Concilio Baſilienſi, quibus quidem Oratoribus regijs fuit reſponſum, quod decreta, aut in totum acceptarẽt, aut in to-

tum recuſarent; & ſic nullam penitus à dicto Concilio cō firmationem, aut auctoritatem qualemcunque reportarunt. Ex *quo concluditur, quòd ipſa pragmatica nunquam aucto ritatem habuit, & ualde periculosè agebatur; cum quis eā utebatur, per modum prædictum.* Et *tandem multis interpoſitis ſcripturæ ſacræ, & ſanctorum* patrum *auctoritatibus, dicit.* Ex *præmiſſis igitur omnibus concluditur, quòd benè, iuſtè, ſanctè, & utiliter præfatus:* D. *noſter* Rex, *dictam pragmaticam, tanquam debita auctoritate carentem, meritò abrogauerit, & plenam obedientiam* Sanctiſſimo. D. *noſtro* Papæ *præſtiterit, & benè conſultus hoc fecit, licet in hoc magnum non requireretur conſiliū, quia ut ait* Philoſophus *iij.* Ethicorum. In *magnis, & dubijs, diuturna deliberatio, & multorum conſilia requiruntur, in his autem quæ ſunt certa, & determinata non requiritur conſilium: ut ponit* Beatus Thomas, Secunda *ſecundæ: quæſtio. ulti.* Per *hæc autem ſuperius ſcripta, ſatis patet, quod hæc ſunt certa, & determinata; & quod* Rex *ita facere debuit, pro ſalute ſua, &* Regni *ſui; ut ſit ipſe ſemper uerus* Chriſtianiſſimus, *& catholicus filius* Eccleſiæ, *& ſanctæ Sedis* Apoſtolicæ; *unà cum patre ſuo* Sanctiſſimo, Pontifice *ſummo, in* Spiritu *ſancto, qui eōs illuminare dignetur, & gratia ſuperna implere corda eorum, in uinculo pacis: ad fælix, & utile regimen utriuſque poteſtatis; ut coronam decoris accipere mereantur de manu* Domini, *& uitam conſequi ſempiternam.* Hæc *ſunt, in ſummā, uerba dicti* Heliæ Archiepiſcopi; *per quæ ſimul terminata eſt ſecunda pars noſtri tractatus.*

Supereſt *inſtituti ſermonis ultima pars, in qua polliciti ſumus deſcribere, uſū ſecundū quē* Annatæ *ſoluuntur,* Cuius *uſus modi, quanquàm ex præcedentibus colligi ualeāt, ideòq;*

inde petenda relinqui poſſent, facilioris tamen intelligentiæ gratia, & ne eius obliti uideremur, paucis eam quoque partem, ſeparatim, hic breui ſumma repetendam eſſe duxi.

Conſtituenda eſt ergo regula, quòd Annatam (*ſub quo nomine hoc loco tam commune, & minuta ſeruitia, quàm dimidiam* Bonifacianam *intelligi uolo*) *ſoluunt omnes illi, pro quibus expediũtur literæ, ſuper prouiſionibus beneficiorum uacantium, & ſuper alijs gratijs, ex quibus detur ius percipiendi ipſorum beneficiorum fructus, aut ipſorum fructuum partem, ut penſiones, & fructuum reſeruationes.*

Ex *huius regulæ ſingulis partibus, deducuntur ſpecies quædam, pro quibus non debetur annata, uel eius differtur ſolutio.* Ex *prima enim parte, ubi dicitur, ſuper prouiſionibus beneficiorum, deducuntur hoſpitalia, quæ ſecundum formulam conſtitutionis* Clementis Papæ. v. *regenda committuntur: & monaſteria* Monialium, *ſeu (magis propriè loquendo) illorum* Abbatiſſatus, *pro quibus* Annata *non debetur, ſed quælibet* Abbatiſſa, *dono dat ſolummodo ueſtem lineam, quam uulgò rocchettum appellant, ſeu certam modicam, pro eodem rocchetto, pecuniarum ſummam.* Pro *illis quoque beneficijs, quæ nouè erigũtur, & tunc primum ex bonis profanis dotãtur, illi quibus ea beneficia ab eorũ prima erectione conferuntur, annatam non ſoluunt.* Pro *illis quoque, quorum fructus, ſecundum communem æſtimationem, ponuntur non excedere ualorem annuum uiginti quatuor ducatorum, & pro quibus ſemel ſoluta eſt, ſi contingat illa intra unius, & eiuſdem anni circulum iterum uacare, non perceptis à prius prouiſo fructibus, in ſecundæ prouiſionis expeditione annata non ſoluitur,* Prout *neq; ille ſoluit, qui ſuper una ſupplicatione iam ſemel expeditis literis, & ſoluta an*

nata, uigore eiuſdem ſupplicationis alias, quamuis ſub alia, et diuerſa à prius expeditis forma, literas uult expedire. Quod aliter ſe habet, ſi ſecũda expeditio, quamuis pro eadem perſona, fiat ſuper alia diuerſæ (præſertim poſterioris) datæ ſupplicatione, quia tunc uidetur præſupponi alia uacatio, uſque in diem datæ ſecundæ ſupplicationis: & propterea non eſt inconueniens ſi noua ſit facienda ſolutio; hoc dico, ſi interim ille, uigore prioris expeditionis, percepit fructus, non aliter: nam ſi illos percepit, quia data adhuc uacatione, ſequitur fructus illos fuiſſe interim indebitè perceptos, mirandũ non eſt, ſi prima illa ſolutio, non excuſat à ſecũda ſolutione.

Quod de Monaſterijs *Monialiũ, & hoſpitalibus dictum eſt, intelligi debet, quod in expeditione literarum ſuper illorum prouiſionibus, non ſoluitur* Annata. *Sed ſi contingat illorum fructus, aut ſuper ipſis fructibus penſiones alijs reſeruari, pro fructibus reſeruatis, & penſionibus huiuſmodi, prout generaliter pro omnibus alijs fructuum* Eccleſiaſticorum, *& penſionum ſuper illis aſſignatarũ reſeruationibus, debet ſolui, etiam ſi penſiones monialibus ipſis reſeruentur, ſi penſiones ipſæ uigintiquatuor ducatorum ſummam excedant;* Hac *ſcilicet adhibita diſtinctione, & norma; uidelicet, quod ſi fructuum, uel pẽſionis reſeruatio, facta eſt ſuper fructibus* Epiſcopatus, *aut* Monaſterij, *ſiue conſiſtorialis, ſiue non conſiſtorialis, ſed in libris* Cameræ *taxati, & penſio excedat ſummam taxæ libri* Cancellariæ, *tunc in expeditione reſeruationis fructuum, aut penſionis, ille, in cuius fauorẽ facta eſt reſeruatio, ſi expediat ſuas literas antequàm literæ prouiſionis* Eccleſiæ, *uel* Monaſterij *expediãtur, tenetur ſoluere integram dimidiam; ſed ubi pro reſeruatario expediuntur literæ, unà cum literis prouiſionis, aut poſtea;*

tunc ſoluitur duntaxat tertia pars taxæ pro ipſa penſione, ſeu fructuum reſeruatione. Et *idem ſi ſint plures penſiones, quæ inſimul excedant taxã; quia pro omnibus ſoluitur tertia pars taxæ, pro rata inter ipſos penſionarios diſtributa.* Et *prouiſo de* Eccleſia, *uel* Monaſterio *grauato, penſionibus aſcendentibus ad tertiam partem taxæ, uel illam excedentibus, ad quamcumque ſummam illæ aſcendant (ſi pro illis fuerit per penſionarios antea ſoluta, uel tunc ſoluatur* Annata*) illarum intuitu, dimittitur eadem tertia pars à penſionarijs, ſeu illorum cauſa, perſoluta; & ipſe prouiſus ſe obligat illam ſoluere, in euentum quòd penſiones eo poſſidente ceſſent. Si uerò penſiones non excedunt taxam, penſionarij debent ſoluere pro tertia parte ſummæ ipſius penſionis.* Et *ſi fructuum, aut pẽſionum reſeruatio ſit ſuper fructibus alicuius beneficij non conſiſtorialis, aut non taxati; tunc ſi non excedit xxiiij ducatos, pro ea nihil ſoluitur; ſed ſi eam ſummam excedit, ſoluitur dimidia bonifaciana, pro ea ſumma, ad quam reſeruatio fructuum, ſeu penſio ipſa aſcendit.*

Sed hoc quoque eſt circa ipſas fructuum, & penſionum reſeruationes conſiderandum, quòd ſi pro ipſis non reperiatur antea ſoluta annata, non datur expeditio literarum, ſuper grauati beneficij prouiſione, niſi prouiſus etiam pro ipſis fructibus, ac penſionibus reſeruatis, nomine illorum quibus reſeruatæ ſunt, perſoluat; Sed ita ſoluentibus datur mandatum Camerale*, ut poſſint retinere, & compenſare cum fructibus, & penſionibus per eum ſoluendis. Debetq; nihilominus ipſe prouiſus promittere (ſicut antea dictum eſt) quod ubi contingat penſionem, uel fructuum reſeruationem quoquo modo ceſſare, tunc ipſe quoque pro illis*

ſoluet tantum, quanto minus nomine ſuo, propter reſeruationes huiuſmodi, ſoluit in prouiſione. Et eſt notandum quòd actio ex huiuſmodi obligationibus orta, exercetur contra quoſcunque illarum, pro quibus factæ ſunt obligationes, Eccleſiarum, monaſteriorum, & beneficiorum poſſeſſores, & eorum obligationes facientium ſucceſſores. Et hæc dicta ſint, pro declaratione illius partis poſitæ ſuperius ad limitationem regulæ, quatenus diximus, annatas non deberi: ſequitur dicendum circa id, ubi diximus ſolutionẽ differri.

Differtur autem ſolutio, quamuis de uacanti facta prouiſio expediatur, ubicunq; prouiſus probat eſſe aliquem aliũ in beneficio intruſum, quæ intruſio (ſi fuit ipſa prouiſione, quæ expeditur, anterior) non ſolum probanda, ſed etiam narranda eſt in ipſis literis, quæ de prouiſione expediuntur. Quandoque etiam intuitu perſonarum, aut aliqua ſubſiſtente iuſta cauſa, (ut quia nota ſit difficultas, quam prouiſus habiturus ſit in adeptione poſſeſſionis, & in penſione quòd non ſit niſi cum lite, aut alia magna difficultate exigibilis) permittitur expeditio literarum, facta per illos, qui eas expediunt, obligatione de ſoluendo intra certum tempus conuentum.

De beneficijs in Regno Franciæ ſitis, ſoluitur ſecundum antedictam Gregorij xij reductionem; Videlicet, pro conſiſtorialibus tantum, habita ratione medietatis taxæ, Et quoniam dioceſes, quæ nunc ſunt ſub regno Franciæ, tunc non omnes erant illi ſubditæ, & reductio prædicta non admittitur niſi pro locis tunc ſubditis, ideo introducta eſt (ut antea dixi) appellatio patriæ reductæ.

Pro literis autem conceſſis ad beneficia non uacantia, in expeditione illarũ annata non ſoluitur, præterquã pro literis

coadiutoriæ, cum clauſula futuræ ſucceſſionis. In cæteris uerò adhibetur hæc diſtinctio: Quia ſi gratiæ dantur ad uacatura incerta, vt ſunt expectatiuæ, reſeruationes, mandata de prouidendo, & cætera talia; pro illis, cuiuſcunq; ſint ſummæ & tenoris, neque facienda eſt ſolutio, neque obligatio: Si uerò gratiæ ſint ad beneficia certa, in euentū uacationis illorum, vt regreſſus, acceſſus, unio, & aliæ tales; tunc in expeditione literarum, facienda eſt obligatio de ſoluendo annatam data uacatione, & purificata conditione gratiæ.

Idem contingit iis, quibus prouidetur à Legatis, & Nuntijs Papæ, *aut ab alys quibuſcunq; prælatis, habentibus à* Papa *facultatem conferendi beneficia reſeruata; quoniam in literis ipſarum facultatum conſueuit apponi decretum, quòd illi, quibus illarum uigore cōtinget prouideri de beneficijs excedentibus annuum ualorem xxiiij duc. debeant deinde intra certum tempus, deſuper impetrare ab ipſo* Papa *nouas prouiſiones, & ſuper illis expedire literas, & ſoluere annatam, & iura* Cameræ.

Eſt *aliud quoque Annatæ nomen* Quindennium, *non quidem ſpecie, ſed accidenti, & nomine tantum ab antedictis differens: quod deriuatum eſt hoc pacto. Cum inter alia prouiſionum genera, quæ ab apoſtolica* Sede *impetrantur, ſint illæ, per quas beneficia* Eccleſiaſtica *uniuntur, & annectuntur aliis, ita quod non ſint amplius uacatura, quod contingit, ſi unio ſit perpetua, nec beneficium uniatur alteri beneficio de ſua natura uacabili (puta* Epiſcopatus, *aut* Abbatiæ *alicuius menſæ, aut alij cuiuis beneficio conferibili) tunc enim augetur* Epiſcopatus, *aut* Abbatiæ *taxa, pro tertia parte quantitatis fructuum uniti beneficij, ſi illud nō*

ſit inter taxata in libris Cameræ; & ſi ſit taxatum, tantundem augetur taxa beneficij, cui fit unio: & ſic de conſueta uniti beneficij annata, ſedi Apoſtolicæ nihil detrahitur; ſed ſi beneficium annatæ ſolutioni obnoxium, uniatur hoſpitali, uel monaſterio monialium, pro quibus diximus annatam non ſolui, licet uacent, & conferantur: Item ſi uniatur menſæ alicuius capituli, ſeu collegij Eccleſiaſtici ſecularium clericorum, uel regularium, aut congregationi, uel etiam cuilibet monaſterio Religioſorum, eorum qui ex Apoſtolicæ ſedis priuilegio habent ius, ut ab eis electi Abbates, abſq; alia ſedis Apoſtolicæ prouiſione, ſuorum monaſteriorum habeant adminiſtrationem. Ex huiuſmodi unionibus, & ſiquæ ſint aliæ, per quas præcludatur uia futuris unitorum beneficiorum uacationibus; quoniam inferebatur ſedi Apoſtolicæ detrimentum percipiendi ex illis Annatã; de totius Chriſtianitatis communi conſẽſu, ab antiquiſſimis temporibus (quod ex regeſtis Cameræ Apoſtolicæ apparet) uſu receptum fuit, ut illi, in quorum commodum tales uniones cedebant, dum ſingularum unionum literas expediebant, promitterent obligarentq; ſe, & ſucceſſores, pro ſoluenda in futurum, certis conuentis temporibus (puta finitis quibuſcunque quindecim, decem & octo, aut uiginti annis) unitorum beneficiorum annatas, habita ratione ſummæ, quæ pro uno quoque beneficio ante unionem ſoluebatur: ut ſic Apoſtolicæ ſedis indemnitati proſpiceretur, ne talium unionum prætextu, remaneret in perpetuum priuata iure percipiendi conſuetam annatam. Atque ita proceſſum eſt uſque ad tempus Pauli ſecundi Pontificis, qui eiuſmodi ſolutionum uaria tempora, ad ſingulorum quindecim annorum initia reduxit; ab eaque dicti

Pauli Pontificis ordinatione, ſtabilito quindecim annorum tempore, tractum eſt Quindennij nomen.

FINIS.

580801